

**ІНСТИТУТ ЗАКОНОДАВСТВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

**РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА**

Випуск 18

(квітень – червень 2010 р.)

Київ – 2010

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

Р45

СЕРІЯ «РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА»

*Серію рекомендовано до друку Вченою радою Інституту законодавства
Верховної Ради України (Протокол № 9 від 26 жовтня 2006 р.)*

За загальною редакцією В. О. Зайчука,
Керівника Апарату Верховної Ради України,
академіка АПН України

Р45 **Реферативний** огляд європейського права / За заг. ред. В.О. Зайчука. –
Вип. 18. – К., 2010. – 101 с.

ISBN 966-7024-89-X

Серію «Реферативний огляд європейського права» підготовлено Інститутом законодавства Верховної Ради України з метою оперативного системного інформування державних органів, наукових установ та громадськості щодо прийняття європейських законодавчих актів, розвитку європейської правової доктрини та судової практики ЄС.

Серію розраховано на народних депутатів України, депутатів місцевих рад, працівників секретаріатів комітетів і фракцій Верховної Ради України, помічників-консультантів народних депутатів України, а також фахівців, які працюють у сфері адаптації національного законодавства до норм європейського права.

УДК 341:061.1ЄС

ББК 67.412(4)

РЕЗЮМЕ ЗБІРНИКА

У першому розділі огляду подаються анотації новоухвалених актів Ради Європи. Зокрема, у другому кварталі 2010 року увагу Ради Європи було приділено сучасному стану європейської цивільної авіаційної промисловості, впровадженню кодексу належної практики у сфері діяльності політичних партій, збереженню біорозмаїття та проблемам, пов'язаним зі змінами клімату, а також підвищенню ефективності договірного права Ради Європи. Окремі рекомендації ПАРЄ покликані сприяти подоланню проявів ісламофобії та сексизму в Європі.

Другий розділ містить анотації директив, регламентів та рішень інституцій Європейського Союзу, а також інших документів ЄС, що були прийняті у цей період. Новели законодавства стосувалися врегулювання окремих питань функціонування Візової інформаційної системи, запровадження Європейського механізму фінансової стабілізації та створенню реєстру біоцидної продукції тощо. У зазначений період інституціями ЄС ухвалено ряд документів, що регулюють питання заснування нових органів, установ та інструментів, зокрема Європейського банку даних щодо медичного обладнання, Експертної групи з питань спільного правового регулювання у сфері європейського договірного права та Європейської служби підтримки з питань притулку.

Третій розділ збірника присвячено судовій практиці Європейського суду з прав людини за скаргами проти України. За квітень – червень 2010 року Європейський суд з прав людини ухвалив 24 рішення за скаргами громадян України на порушення прав на справедливий судовий розгляд, що здебільшого стосувалися невиконання рішень національних судів та затягування судових розглядів.

Четвертий розділ огляду містить резюме матеріалів про розвиток відносин між Україною і Європейським Союзом, прийняття нового Візового кодексу ЄС та забезпечення мовних прав у судових розглядах.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ.....	9
I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ	11
ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ.....	11
<i>Резолюція 1733 (2010) від 21 травня 2010 р. «Посилення заходів проти осіб, що вчинили сексуальний злочин»</i>	<i>11</i>
<i>Резолюція 1735 (2010) від 21 травня 2010 р. «Про європейську цивільну авіаційну промисловість, що стикнулася з глобальною фінансово-економічною кризою».....</i>	<i>12</i>
<i>Резолюція 1736 (2010) від 21 травня 2010 р. «Про кодекс належної практики у сфері діяльності політичних партій»....</i>	<i>14</i>
<i>Резолюція 1737 (2010) від 21 травня 2010 р. «Про геотермальну енергію як місцевий варіант вирішення гострої проблеми»</i>	<i>15</i>
<i>Резолюція 1740 (2010) від 22 червня 2010 р. «Про становище ромів в Європі та дотичну діяльність Ради Європи»</i>	<i>17</i>
<i>Резолюція 1742 (2010) від 22 червня 2010 р. «Програми добровільного повернення: ефективний, гуманний та економний механізм повернення нерегульованих мігрантів»</i>	<i>18</i>
<i>Резолюція 1743 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про іслам, ісламізм та ісламофобію в Європі»</i>	<i>19</i>
<i>Резолюція 1744 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про позаінституційних акторів у демократичній системі»</i>	<i>21</i>
<i>Резолюція 1747 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про стан демократії в Європі та прогрес у моніторинговій процедурі Асамблеї».....</i>	<i>22</i>
<i>Резолюція 1746 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про демократію в Європі: криза та перспективи».....</i>	<i>23</i>
<i>Резолюція 1748 (2010) від 24 червня 2010 р. «Про спалах напруженості на Близькому Сході».....</i>	<i>25</i>
<i>Резолюція 1749 (2010) від 24 червня 2010 р. «Про врегулювання питання щодо пандемії вірусу H1N1: необхідно більше прозорості».....</i>	<i>26</i>
<i>Резолюція 1751 (2010) від 25 червня 2010 р. «Про боротьбу із сексистськими стереотипами у засобах масової інформації»</i>	<i>27</i>
<i>Резолюція 1753 (2010) від 25 червня 2010 р. «Ліси: майбутнє нашої планети».....</i>	<i>29</i>

<i>Рекомендація 1918 (2010) від 30 квітня 2010 р. «Про біорозмаїття і зміну клімату»</i>	30
<i>Рекомендація 1920 (2010) від 21 травня 2010 р. «Про підвищення ефективності договірного права Ради Європи»</i>	31
<i>Рекомендація 1926 (2010) від 22 червня 2010 р. «Програми добровільного повернення: ефективний, гуманний та економний механізм повернення нелегальних мігрантів»</i>	33
<i>Рекомендація 1929 (2010) від 24 червня 2010 р. «Про врегулювання питання щодо пандемії вірусу H1N1: необхідно більше прозорості»</i>	33
<i>Рекомендація 1927 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про іслам, ісламізм та ісламофобію в Європі»</i>	34
<i>Рекомендація 1928 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про демократію в Європі: криза та перспективи»</i>	35
<i>Рекомендація 1930 (2010) від 25 червня 2010 р. «Про заборону продажу та використання пристрою для відлякування молоді «Москіт»</i>	36
<i>Рекомендація 1931 (2010) від 25 червня 2010 р. «Про боротьбу із сексистськими стереотипами у засобах масової інформації»</i>	38
ДОКУМЕНТИ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ	40
<i>Рекомендація CM/Rec(2010) 7 від 11 травня 2010 р. «Про Хартію Ради Європи щодо освіти у сфері демократичного громадянства та прав людини»</i>	40
<i>Рекомендація CM/Rec(2010) 8 від 16 червня 2010 р. «Про інформацію для молоді»</i>	40
<i>Рекомендація CM/Rec(2010)10 від 30 червня 2010 р. «Про роль жінок і чоловіків у попередженні та розв'язанні конфліктів і розбудові миру»</i>	41
II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	43
<i>Рішення Комісії від 19 квітня 2010 року про Європейський банк даних щодо медичного обладнання (Eudamed) (2010/227/ЄС)</i> ..	43
<i>Рішення Комісії від 26 квітня 2010 року про створення Експертної групи з питань спільного правового регулювання у сфері європейського договірного права (2010/233/ЄС)</i>	43
<i>Рішення Комісії від 4 травня 2010 року про План безпеки для функціонування Візової інформаційної системи (2010/260/ЄС)</i>	43

<i>Рішення Комісії від 4 травня 2010 року про План безпеки для Центральної ШІС II та Комунікаційної інфраструктури (2010/261/ЄС).....</i>	<i>44</i>
<i>Регламент Комісії (ЄС) № 407/2010 від 11 травня 2010 року про запровадження Європейського механізму фінансової стабілізації.....</i>	<i>44</i>
<i>Регламент (ЄС) № 439/2010 Європейського Парламенту та Ради від 19 травня 2010 року про створення Європейської служби підтримки з питань притулку</i>	<i>45</i>
<i>Директива 2010/30/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 19 травня 2010 року щодо індикації споживання енергії та інших ресурсів продукцією, пов'язаною з енергоспоживанням, шляхом маркування та надання стандартної інформації про продукт (нова редакція).....</i>	<i>45</i>
<i>Директива 2010/31/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 19 травня 2010 року про енергетичні характеристики будівель (нова редакція).....</i>	<i>46</i>
<i>Рішення Комісії від 21 травня 2010 року про створення Реєстру біоцидної продукції (2010/296/ЄС)</i>	<i>46</i>
III. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ	47
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «БЄЛОУС проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 22580/04).....</i>	<i>47</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «АЛЕКСЕЇ БУГАЄВ проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 7516/03).....</i>	<i>49</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВОЙТ проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 22149/05).....</i>	<i>50</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГУРЕПКА проти України (№ 2)» від 8 квітня 2010 р. (заява № 38789/04)</i>	<i>51</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГУТКА проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 45846/05).....</i>	<i>53</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОСТИЧЕВ проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 27820/04).....</i>	<i>55</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЛОТАРСВ проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 29447/04).....</i>	<i>56</i>

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МСНШАКОВА проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 377/02)	59
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ХУРАВА проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 8503/05).....	61
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ШАПОВАЛ проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 7411/05)	63
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ШАПОШНІКОВ проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 30853/04)	64
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ФЄЛЬДМАН проти України» від 8 квітня 2010 р. (заяви № 76556/01 та 38779/04).....	66
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВІСЛОГУЗОВ проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 32362/02)	69
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГАЛАТ проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 716/05)	71
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КАМИШЕВ проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 3990/06)	73
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КУРОЧКІН проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 42276/08)	76
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЛОПАТІН та МЄДВЄДСКІЙ проти України» від 20 травня 2010 року (заява № 2278/03 та 6222/03).....	78
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МИРСЬКИЙ проти України» від 20 травня 2010 року (заява № 7877/03)	81
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МКРТЧАН проти України» від 20 травня 2010 року (заява № 21939/05)..	83
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МОСКАЛЄНКО проти України» від 20 травня 2010 року (заява № 37466/04).....	84
Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ПЕЛЕВІН проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 24402/02).....	86

<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ПОХЛЄБІН проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 35581/06).....</i>	<i>88</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «“УКРАЇНА-ТЮМЕНЬ” проти України» (справедлива сатисфакція) від 20 травня 2010 року (заява № 22603/02)</i>	<i>90</i>
<i>Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ОЛЕКСІЙ МИХАЙЛОВИЧ ЗАХАРКІН проти України» від 24 червня 2010 року (заява № 1727/04).....</i>	<i>92</i>
IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА	96
<i>Щодо прийняття нового Візового кодексу ЄС</i>	<i>96</i>
<i>Щодо розвитку відносин між Україною і ЄС</i>	<i>97</i>
<i>Забезпечення мовних прав у суді піде на користь правосуддю .</i>	<i>99</i>
<i>Німецькі ліберали запропонували Європейському Парламенту ввести заборону на носіння паранджі в Європі</i>	<i>99</i>

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

Договір ЄС – Договір про заснування Європейського Співтовариства.

Євратом – Європейське Співтовариство з атомної енергії.

Європейська Рада – міждержавна складова Європейського Союзу, до якої входять глави держав чи урядів країн – членів ЄС та Голова Європейської Комісії. Європейська Рада збирається щонайменше двічі на рік під головуванням керівника держави чи уряду держави-члена, що головує в Раді.

Європейське Співтовариство (Співтовариство) – засноване згідно з Римським договором 1957 р. З 1993 р. цей термін було витіснено із загального вжитку терміном «Європейський Союз», тепер він застосовується для позначення міждержавного об'єднання держав-членів, які утворюють Європейський Союз.

Європейський суд – Європейський суд з прав людини.

Європейські Співтовариства – Європейське Співтовариство з Атомної Енергії, Європейське Співтовариство з вугілля та сталі, а також Європейське Економічне Співтовариство. Внаслідок їх злиття у 1967 р. цими трьома Співтовариствами керують єдині інституції, тому часто їх узагальнено називають «Європейське Співтовариство». Відколи у 2002 р. Європейське Співтовариство з вугілля та сталі припинило існування, фактично залишилося два Європейських Співтовариства.

ЄЕП – Європейський економічний простір.

ЄП – Європейський Парламент. Одна з п'яти інституцій (разом із Радою, Комісією, Судом та Рахунковою палатою) Європейського Співтовариства. Є асамблеєю представників держав – членів ЄС, обирається прямим загальним голосуванням.

ЄПС – Європейська політика сусідства.

ЄПБО – Європейська політика безпеки та оборони.

ЄС – Європейський Союз. Заснований згідно з Договором про Європейський Союз 1993 р. (інші назви – Маастрихтський договір, Договір про ЄС або ДЄС).

КМ (Комітет міністрів) – Комітет міністрів Ради Європи.

Комісія (Європейська Комісія) – одна з п'яти інституцій Європейського Співтовариства.

НАТО – Організація Північноатлантичного договору.

ОЕСР – Організація економічного співробітництва та розвитку.

ПАРЄ – Парламентська асамблея Ради Європи.

Рада (Рада ЄС) – одна з п'яти інституцій Європейського Співтовариства.

РБ ООН – Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй.

РЄ – Рада Європи.

СЕР – Світова енергетична рада.

СЄД – Серія Європейських Договорів Ради Європи.

СЗБП – Спільна зовнішня та безпекова політика («другий стовп» Європейського Союзу).

СОТ – Світова організація торгівлі.

Суд ЄС – Суд Європейських Співтовариств. Одна з п'яти інституцій Європейського Співтовариства.

«Тройка» (ЄС) – складається з держави-члена, яка головує в Раді, держави-члена, яка головувала попередні шість місяців та держави-члена, яка головуватиме наступні шість місяців. Термін походить від назви старовинної руської запряжки з трьох коней.

ЮВС – співпраця у сфері юстиції та внутрішніх справ (ЮВС) (Частина VI Договору ЄС), що разом з Європейськими Співтовариствами й спільною зовнішньою та безпековою політикою (СЗБП) є одним із «трьох стовпів» підвалин «архітектури» об'єднаної Європи, визначених Договором ЄС. Основною метою співпраці у сфері ЮВС є практичне втілення принципу вільного пересування осіб.

I. АКТИ РАДИ ЄВРОПИ

ДОКУМЕНТИ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ АСАМБЛЕЇ

Резолюція 1733 (2010) від 21 травня 2010 р. «Посилення заходів проти осіб, що вчинили сексуальний злочин»

Resolution 1733 (2010) Reinforcing measures against sex offenders

У цьому документі ПАРЄ наголошує на тяжкості шкоди, що її зазнають жертви сексуальних злочинів, і підкреслює, що діти та інші вразливі особи заслуговують у цьому відношенні на особливий захист. Оскільки особи, що вчиняють сексуальні злочини, є здебільшого рецидивістами, ПАРЄ вважає, що у державах – членах Ради Європи вони мають перебувати під особливим контролем. З огляду на розбіжності у системах контролю за такими злочинцями у різних державах-членах, ПАРЄ вважає, що ключову роль у здійсненні ефективного нагляду за ними може відіграти «реєстр осіб, що вчинили сексуальний злочин». Зазначений реєстр у кожній державі має містити особисті дані злочинця та негайно оновлюватися у разі їх зміни. Такий реєстр, щоб бути ефективним, повинен бути належним чином упорядкований та має регулярно оновлюватися.

Потреба у такому реєстрі зумовлена тим, що особи, які вчинили сексуальні злочини, можуть продовжувати працювати з дітьми, користуючись «шпаринками» у національному законодавстві або законодавстві інших держав, працювати у сфері освіти, пенітенціарній системі, у лікарняних або дитячих закладах, а також мандрувати з однієї країни в іншу з метою здійснення сексуальних злочинів та уникнення покарання чи нагляду у власній країні.

З огляду на зазначене та з урахуванням високого рівня свободи пересування ПАРЄ вважає особливо важливим обмін інформацією про зазначену категорію злочинців між державами-членами, включаючи Шенгенську систему, заради забезпечення безпеки найбільш вразливих осіб.

Можливості для підтримання такої бази даних про згадану категорію злочинців має Інтерпол. Інформація про них є доступною для всіх працівників правоохоронних органів країн-членів. ПАРЄ виступає за інтегрований підхід до проблеми на міжнародному

рівні задля забезпечення більшої ефективності та з'єднаності дій на захист усіх осіб від сексуальних злочинів.

У цьому контексті ПАРЕ не підтримує створення загальноєвропейського реєстру осіб, які вчинили сексуальні злочини, і закликає держави-члени вжити ефективних заходів для попередження сексуальних злочинів, зокрема, запровадити національний реєстр осіб, що вчинили сексуальні злочини, який був би доступним для обміну інформацією з іншими державами-членами.

У документі конкретизовано заходи, яких мають вжити держави-члени на його виконання.

Резолюція 1735 (2010) від 21 травня 2010 р. «Про європейську цивільну авіаційну промисловість, що стикнулася з глобальною фінансово-економічною кризою»

Resolution 1735 (2010) The European civil aviation industry confronted with the global financial and economic crisis

Цією резолюцією Парламентська асамблея, як ініціатор та парламентський форум Європейської конференції з цивільної авіації (ЄКЦА), що збирає разом представників органів, відповідальних за авіацію, переважної більшості держав – членів Ради Європи, підкреслює надзвичайну важливість європейської цивільної авіаційної промисловості для розвитку, конкурентоздатності та сталого розвитку економік держав-членів в умовах глобалізації.

ПАРЕ нагадує, що повітряний транспорт генерує 2,5% ВВП Європейського Союзу безпосередньо і забезпечує ще 8% ВВП ЄС опосередковано. Галузь надає більш, ніж 3 мільйони робочих місць та більш, ніж на 30 млрд євро поповнює торговельний баланс регіону. Зазвичай авіатранспортом з континенту на континент перевозиться близько 40% імпорту й експорту ЄС та приблизно 366 млн пасажирів щорічно.

ПАРЕ відзначає, що рецесія 2008-2009 рр. завдала великої шкоди авіаційній промисловості. У 2009 р. європейські авіаперевізники зазнали збитків на 3,8 млрд доларів США (зі світових 9,4 млрд), а у 2010 р. за прогнозами втратять ще 2,2 млрд доларів (зі світових 2,8 млрд). Повернення дохідності до рівня

2008 р. очікується не раніше 2012 р. Основними проблемами невтішних результатів діяльності європейських авіакомпаній стали: зниження обсягів подорожей преміум-класом, зниження економічної активності та відносно повільні темпи економічного відновлення в регіоні. Іншою проблемою стало виверження вулкану в Ісландії, що потягло за собою тимчасове припинення частини авіасполучень та величезні збитки, зокрема в авіації. Асамблея підкреслює необхідність кращої координації діяльності між національними та європейськими органами, відповідальними за цивільну авіацію в екстремальних ситуаціях у майбутньому.

ПАРЄ також завважує, що поряд зі зниженням пасажиро- та вантажоперевезень, спричиненим кризою, європейські авіалінії зіткнулися із складними організаційними викликами – суворішими умовами кредитування, постійним тиском щодо зниження викидів парникових газів, високими цінами на паливе та європейською регулятивною політикою, спрямованою на лібералізацію економічного середовища діяльності авіакомпаній. У цьому контексті, зважаючи на подальшу консолідацію галузі шляхом злиття і поглинання, Асамблея закликає Європейський Союз продемонструвати гнучкість у своїй політиці щодо конкуренції.

Асамблея вітає досягнення ЄС у сфері раціоналізації використання та контролю за повітряним простором над Європою, зокрема шляхом розробки програми «Єдине європейське небо», та наголошує на необхідності поширити її на «ширшу» Європу через переговори із державами – членами Ради Європи поза межами ЄС, включаючи Росію. Як перший крок, Асамблея закликає Росію приєднатися до Європейської конференції з цивільної авіації.

Асамблея також вітає зміцнення ролі Європейського агентства з повітряної безпеки у гармонізації європейських норм щодо безпеки повітроплавання. У 2012-2013 рр. Агентство візьме на себе численні функції з управління польотами, навігації, безпеки аеропортів (а згодом і функції Євроконтролю), що дозволить уніфікувати процес забезпечення безпеки в повітрі, уникнути прогалин та дублювання. І знову Асамблея закликає ЄС поширити дію свого режиму безпеки на «ширшу» Європу через переговори із державами – членами Ради Європи поза межами Європейського Союзу.

Асамблея підкреслює необхідність усунення усіх економічних перешкод, що постають перед європейською цивільною авіаційною промисловістю, зокрема у сфері податків, мита та фінансування авіаційної промисловості, включаючи субсидіювання виробництва літаків та їх закупівлі. У цьому контексті Асамблея рекомендує урядам відмовитися від будь-яких фінансових інтересів в авіаційній промисловості.

Асамблея звертає увагу на проблеми, пов'язані із заходами безпеки в аеропортах – занепокоєність викликає їх відповідність стандартам прав людини (право на приватне життя), охорони здоров'я (наприклад, що стосується опромінення сканерами) та економічна обґрунтованість використання (в США заходи безпеки оплачує уряд, в Європі за них платять пасажери). Асамблея закликає Європейський Союз віднайти прийнятні шляхи вирішення цих проблем.

Асамблея також закликає ЄС докласти додаткових зусиль для зрівняння можливостей авіаперевізників в Європі та США (де авіалінії користуються значними перевагами). Європейські авіалінії повинні мати такий самий доступ до ринку США, який мають американські авіакомпанії до ринку Європи, зокрема в частині інвестицій та права посадки.

Асамблея вітає прагнення авіаційної промисловості знижувати споживання пального в середньому на 1,5% щорічно до 2020 р. та стабілізувати викиди вуглецю, аби зменшити їх на 50% до 2050 р. у порівнянні з рівнем 2005 р.

Резолюція 1736 (2010) від 21 травня 2010 р. «Про кодекс належної практики у сфері діяльності політичних партій»

Resolution 1736 (2010) Code of good practice in the field of political parties

Цією резолюцією ПАРЄ відзначає, що якість представницької демократії значною мірою залежить від функціонування політичних партій, зокрема їхньої внутрішньої організації, прозорості їх діяльності, фінансування, а також якості політичних програм. Більшість проблем, які постають перед сучасними демократичними системами, збігаються з тими, що постають перед політичними партіями сьогодні.

Ще в 2007 р. своєю Резолюцією 1546 «Про кодекс належної практики у сфері діяльності політичних партій» Парламентська асамблея закликала Венеціанську комісію розробити Кодекс належної практики в сфері діяльності політичних партій. В його основу повинні бути покладені елементи та принципи, перераховані в зазначеній Резолюції. ПАРЄ схвально висловлюється з приводу прийняття нового кодексу та цілковито підтримує текст документу.

Новий кодекс спрямований на посилення внутрішньої демократії в політичних партіях та підвищення рівня довіри до них з боку громадян, що, у свою чергу, сприяє розвитку демократії у державах – членах Ради Європи. В новому кодексі враховано найкращу практику політичних партій держав-членів у цій сфері. Крім того, для органів державної влади та судів кодекс може слугувати мірилом оцінки діяльності партій. У кодексі також відстоюються демократичні принципи рівності, діалогу, співробітництва, прозорості і боротьби з корупцією.

ПАРЄ закликала національні делегації і парламенти розповсюдити кодекс між своїми політичними партіями з метою забезпечення застосування його положень у всіх державах – членах Ради Європи.

Резолюція 1737 (2010) від 21 травня 2010 р. «Про геотермальну енергію як місцевий варіант вирішення гострої проблеми»

Resolution 1737 (2010) Geothermal energy - a local answer to a hot topic?

У цій резолюції Парламентська асамблея нагадує, що геотермальна енергія наразі використовується у 90 країнах світу, 24 з яких використовують її для виробництва електроенергії. Геотермальна енергія не є новиною – як джерело енергії вона відома з XIV ст.

Геотермальна енергія є цікавою альтернативою поступово зникаючим покладам газу та нафти. На думку деяких експертів, цей вид енергії є найвигіднішим з усіх відновлюваних джерел енергії.

Більше того, цей вид енергії є екологічно чистим та має великий потенціал до застосування приватними особами, міськими громадами (опалення), промисловістю та сільським господарством.

Асамблея наголошує на тому, що геотермальна енергія має багато переваг, зокрема доступність, низькі витрати на користування та позитивний вплив на навколишнє середовище.

Разом з тим асамблея відзначає, що використання геотермальної енергії сьогодні пов'язане з численними перепонами законодавчого та регулятивного (правова невизначеність, складні та тривалі процедури тощо) або фінансово-економічного характеру (висока вартість інвестицій, недостатні можливості покриття ризиків та страхових механізмів тощо).

Відповідно, Асамблея вважає за необхідне прийняття спільних документів на європейському рівні для стимулювання інвестицій у геотермальні проекти.

Асамблея висловлює жаль з приводу того, що громадськість іноді не бажає приймати проекти, пов'язані із геотермальною енергією, через недостатню поінформованість та обізнаність з цієї теми.

У цьому контексті Асамблея висловлює впевненість у керівній ролі депутатів місцевого рівня та політичних структур в процесі інформування широкого загалу та потенційних інвесторів щодо потреби озеленення та можливостей геотермальної енергії як ефективного засобу стримування зміни клімату.

Виходячи із зазначеного, Асамблея заохочує держави – члени Ради Європи та держави-спостерігачі до:

- інтенсифікації розвитку геотермальної енергії шляхом включення останньої до національних енергетичних програм;
- стимулювання використання геотермальної енергії, особливо на місцевому рівні;
- сприяння міжнародній технологічній співпраці та фінансуванню розвитку геотермальної енергетики;
- підвищення обізнаності громадськості та потенційних інвесторів стосовно переваг геотермальних технологій;
- запровадження програм стратегічних досліджень та сприяння використанню геотермальної енергії;
- запровадження механізмів фінансування та страхування досліджень;

- запровадження механізмів транскордонної співпраці у фінансуванні геологічних досліджень та пробного свердління;
- введення європейської системи тренінгів та професійного розвитку;
- складення мапи джерел геотермальної енергії на європейському рівні у форматі співпраці між геологічними дослідницькими центрами усіх країн.

Асамблея також закликає держави – члени Ради Європи та держави-спостерігачі до гармонізації системи гарантій ризиків та регулятивних і адміністративних механізмів використання геотермальної енергії шляхом запровадження спільних нормативно-правових документів.

Нарешті, Асамблея запрошує Конгрес місцевих та регіональних влад до надійного партнерства у розвитку та реалізації проектів, що стосуються геотермальної енергії.

Резолюція 1740 (2010) від 22 червня 2010 р. «Про становище ромів¹ в Європі та дотичну діяльність Ради Європи»

Resolution 1740 (2010) The situation of Roma in Europe and relevant activities of the Council of Europe

Асамблея відзначає, що роми є найбільшою національною меншиною в Європі, представленою практично в усіх державах-членах РЄ, які мають моральний та правовий обов'язок забезпечити повне дотримання їхніх основних прав. Водночас Асамблея шокована брутальним ставленням до ромів у багатьох державах-членах, що відбиває тенденцію до зростання на континенті антициганських настроїв найгіршого гатунку, та відзначає, що на фоні жахливого зростання насильства проти ромів є очевидним, що за останні 20 років цілі інтеграції ромів в європейську спільноту не були досягнуті.

Для подолання негативного ставлення до ромів та забезпечення дотримання їхніх основних прав Асамблея закликає держави-члени:

- трактувати ромське питання не лише як проблему соціально знедоленої групи [населення], але й ставитися до ромів як до

¹ Роми – самоназва циган.

національної меншини, наділеної правами, закріпленими у Рамковій конвенції щодо захисту національних меншин (ETS № 157) та Європейській конвенції з прав людини;

– захищати ромів від дискримінації, у т.ч. приймати і впроваджувати законодавство у сфері боротьби з дискримінацією ромів і регулярно здійснювати його моніторинг та заходи з підвищення обізнаності ромів з питань такого законодавства;

– забезпечувати доступ ромів до засобів правового захисту при порушенні їхніх прав;

– впроваджувати сталі національні плани дій та стратегії, засновані на інтегрованому підході відповідно до Рекомендації Комітету міністрів (2008) 5 про політику щодо ромів та/або кочовиків в Європі.

Крім того, великого значення Асамблея надає необхідності збільшення участі та представництва ромів у владних органах на загальнонаціональному та місцевому рівнях і вирішенню питань, пов'язаних з освітою, житлом, зайнятістю та охороною здоров'я ромів.

Резолюція 1742 (2010) від 22 червня 2010 р. «Програми добровільного повернення: ефективний, гуманний та економний механізм повернення нерегульованих² мігрантів»

Resolution 1742 (2010) Voluntary return programmes: an effective, humane and cost-effective mechanism for returning irregular migrants

Ухвалений документ є свідченням занепокоєння Парламентської асамблеї необхідністю вирішити проблему з нерегульованими мігрантами, кількість яких в Європі наразі становить близько 10 млн і щорічно збільшується на 500 тис. ПАРЄ визнає, що більшість з них повинні будуть залишити Європу, водночас деякі з них не в змозі виконати цю вимогу і потребуватимуть відповідної допомоги.

ПАРЄ вважає, що, на противагу примусовому поверненню «добровільне субсидійоване повернення та реінтеграція» є більш

² Нерегульований мігрант – особа, яка внаслідок незаконного в'їзду або закінчення терміну дії візи не має законного статусу в транзитній країні або країні, що приймає. Термін застосовується до мігрантів, які порушують правила в'їзду в країну, а також до будь-яких інших осіб, що не мають права подальшого перебування в країні, що приймає.

гуманним способом вирішення питання і дозволяє особам, що не змогли отримати притулку, та нелегальним мігрантам із гідністю повернутися в країну походження. До того ж такий вид повернення забезпечує його сталість та є більш економічним, ніж примусове повернення. Добровільне субсидійоване повернення практикується вже понад тридцять років і за цей час близько 1,6 млн людей були повернуті до 160-ти країн. Кількість тих, хто знову повернувся до країни, що приймає, є мізерною, що засвідчує високу ефективність згаданих програм.

ПАРЄ відзначає, що допомога нерегульованим мігрантам має надаватися на трьох стадіях процесу повернення. Першій – підготовчій, впродовж якої нелегальні мігранти забезпечуються пертинентною інформацією та документами, потрібними для повернення. На другій стадії надається допомога у придбанні проїзних документів та здійсненні поїздки у країну походження нерегульованих мігрантів. І, нарешті, на третій стадії така допомога повинна надаватися у країні походження нерегульованих мігрантів, оскільки у разі їх повторного зіткнення з тими самими проблемами, що були причиною першої еміграції, вони знову залишать власну країну. Йдеться, зокрема, про працевлаштування, забезпечення житлом, можливістю отримати освіту та професійну підготовку тощо.

Резолюція також містить конкретні рекомендації державам – членам Ради Європи щодо практичного здійснення програм добровільного субсидійованого повернення та реінтеграції нелегальних мігрантів.

Резолюція 1743 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про іслам, ісламізм та ісламофобію в Європі»

Resolution 1743 (2010) Islam, Islamism and Islamophobia in Europe

У цьому документі Парламентська асамблея відзначає, що ісламський радикалізм та маніпуляція релігійними віруваннями з політичною метою не відповідає основним демократичним цінностям та правам людини. Водночас у більшості держав – членів Ради Європи мусульмани виключені з життя суспільства і піддаються дискримінації, стають жертвами стереотипів та політичного екстремізму. Асамблея виражає свою стурбованість як

ісламським екстремізмом, так і екстремізмом проти мусульман в Європі, і підкреслює, що ці феномени підсилюють один одного.

ПАРЄ відзначає, що ісламізм – це концепція, згідно з якою іслам є не лише релігією, але і зводом правил, які стосуються соціального, юридичного та політичного життя суспільства. Іслам не визнає відокремлення релігії від держави, що є основоположним принципом плюралістичного та демократичного суспільства. Однак, іслам, іудаїзм та християнство – це три моністичні релігії, які поєднують спільне історичне та культурне коріння, а також фундаментальні цінності: визнання життя і гідності людини як найвищої соціальної цінності, можливість вільно висловлювати свої думки, повага до інших осіб та їхньої власності. Статтею 9 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод передбачено гарантування свободи віросповідання для кожного, стаття 10 гарантує кожному свободу вираження поглядів.

ПАРЄ стурбована тим, що ісламські організації, які діють у державах – членах РЄ, фінансуються урядами інших держав і підконтрольні їм. Відповідно, цілі таких організацій є не релігійними. Політика експансії деяких держав, прихована під виглядом ісламу, має бути розкрита. Так, дотримуючись положень Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, держави-члени мають право обмежувати діяльність таких організацій.

ПАРЄ закликає держави-члени зробити все можливе для впровадження дієвих механізмів включення мусульман до соціального та економічного життя суспільства, а також ставитися до мусульман як до рівних громадян. Було відзначено, що недостатня обізнаність громадян про іслам є основою побоювань та страхів, які породжують екстремізм проти ісламу. Крім того, Асамблея закликала держави-члени вживати дієвих заходів щодо попередження й боротьби з дискримінацією та насильством над жінками незалежно від їх походження та віросповідання.

Резолюція 1744 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про позаінституційних акторів у демократичній системі»

Resolution 1744 (2010) Extra-institutional actors in the democratic system

Парламентська асамблея відзначає падіння рівня громадського інтересу та залучення громадян у політику, падіння рівня їхньої довіри до держави та політичних інститутів та, водночас, зазначає, що традиційна держава та політичні інститути – парламенти, уряди, законодавча влада, а також політичні партії – не є єдиними учасниками демократичного політичного процесу. У сучасних демократичних суспільствах існують також й інші гравці, що не походять з традиційних галузей інституційної влади, але впливають на процес формування зазначених інститутів та на процес прийняття рішень у політиці.

До таких позаінституційних гравців належать професійні спілки, консультативні органи, бізнес-громади, групи за інтересами, групи тиску, спілки із захисту суспільних інтересів, лобі та групи впливу. Окрім цього, засоби масової інформації відіграють важливу роль у політичному процесі. Громадські організації (доброчинні спілки, неурядові організації, волонтерські організації ті інші), а також релігійні організації, часто відстежують поточні політичні питання та намагаються впливати на політичні рішення. Окрім цього, діяльність та рішення різних економічних операторів, таких як промислові підприємства, інститути, банки, страхові компанії, інвестиційні фонди, агентства оцінки кредитного ризику та інші, можуть значно впливати на політику та потребують політичної відповіді від інституційних гравців.

Отже, Асамблея закликає Європейську Комісію «За демократію через право» (Венеціанську комісію) з метою вивчення цих питань визначити: масштаби участі позабюджетних інституціональних суб'єктів політичного процесу у державах – членах РЄ, а також на міжнародному рівні; вплив цих суб'єктів на функціонування демократичних інститутів та законність демократичного політичного процесу; існуючі правові рамки для такої діяльності держав – членів РЄ і доцільність прийняття додаткових нормативних заходів на національному та європейському рівнях.

Асамблея постановляє знову розглянути питання про роль позабюджетних інституціональних гравців у демократичній системі на основі висновків Венеціанської комісії.

Резолюція 1747 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про стан демократії в Європі та прогрес у моніторинговій процедурі Асамблеї»

Resolution 1747 (2010) The state of democracy in Europe and the progress of the Assembly's monitoring procedure

Парламентська асамблея високо цінує роботу Моніторингового комітету Ради Європи щодо надання допомоги 10 країнам, що проходять процедуру моніторингу (Албанія, Вірменія, Азербайджан, Боснія і Герцеговина, Грузія, Республіка Молдова, Чорногорія, Російська Федерація, Сербія та Україна), та чотирьом країнам, що беруть участь в пост-моніторинговому діалозі (Болгарія, Монако, колишня Югославська Республіка Македонія та Туреччина) в процесі зміцнення демократичних інститутів заради забезпечення повного дотримання прав людини, зміцнення демократії та верховенства права.

Асамблея відзначає, що представницька демократія є стрижневим принципом демократичної системи. Вона вважає вільні та чесні вибори, що базуються на політичному плюралізмі, важливими для належного функціонування демократичного процесу. У цьому контексті Асамблея привертає увагу до того факту, що, незважаючи на значний прогрес у справі виборчих здійснення реформ, у ряді держав-членів існують серйозні недоліки в організації виборчого процесу. Зокрема, що стосується України, то Асамблея, відзначаючи відповідність президентських виборів 2010 р. стандартам РЄ, водночас привертає увагу до спроб різних політичних сил маніпулювати правовим полем, що стосується виборчого процесу, аж до самого дня виборів; засуджує потерпання свободи преси та плюралізму від переплетіння фінансових та політичних інтересів; закликає Парламент України виконати без затримки свою давню обіцянку та прийняти єдиний виборчий кодекс, який би відповідав європейським стандартам; закликає ВР України переглянути законодавство з метою посилення ролі парламентського контролю за діяльністю виконавчої влади, а також скасувати інститут «імперативного мандату».

У зв'язку з цим Асамблея закликає парламенти цих країн вдосконалити законодавчу основу виборчого процесу та зміцнити потенціал виборчої адміністрації у сферах реєстрації виборців, регулювання засобів масової інформації та фінансування кампанії,

удосконалити правила прозорості відносно права власності засобів масової інформації, виборчих комісій і списків кандидатів, а також сприяти налагодженню конструктивного діалогу з усіма політичними силами стосовно політичних реформ, необхідних для нормалізації політичного життя.

Асамблея настійно закликає всі держави, що проходять процедуру моніторингу та задіяні в діалозі пост-моніторингу, активізувати їхню співпрацю з Моніторинговим комітетом і невідкладно виконати рекомендації, що містяться в конкретних резолюціях, прийнятих Генеральною асамблеєю. Асамблея готова надати відповідним країнам всю необхідну допомогу через свої парламентські програми співробітництва.

Резолюція 1746 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про демократію в Європі: криза та перспективи»

Resolution 1746 (2010) Democracy in Europe: crisis and perspectives

Парламентська асамблея із занепокоєнням відзначає, що економічна криза яскраво виявила прояви кризи демократії в Європі, а саме:

– недостатність міжнародного співробітництва у боротьбі з проблемами, що зумовлені процесом глобалізації, а також недостатність політичного контролю над фінансовими інтересами;

– централізація процесу прийняття рішень навколо виконавчої влади;

– централізація влади, грошей та надмірного контролю над ЗМІ в руках невеликої групи людей;

– відсутність інтересу до сучасних інституціолізованих демократичних процесів та криза представництва (що проявляється через невисокі рівні явки на виборах);

– популізм та екстремізм, поряд з націоналістичною риторикою, набули нової сили протягом останніх років в умовах кризи в деяких державах-членах;

– майже необмежений доступ до особистої інформації громадян як державних органів, особливо поліції та служб соціального захисту, так і приватних компаній, загрожує особистій свободі

людини та недоторканності її приватного життя, що є передумовами вільної участі у демократичному житті.

Асамблея вважає, що сучасна криза у представництві потребує, щоб поряд із традиційними формами делегування, які є незадовільними для більшості громадян, інакше будувалися політичні відносини між владою і суспільством. Не піддаючи сумніву представницьку демократію, Асамблея підкреслює, що представництво не може бути єдиною формою виявлення демократії, яка повинна розвиватися із застосуванням таких засобів:

- встановлення більш сталих зв'язків між народом та владою, а також застосування елементів прямої демократії в процесі прийняття рішень;

- представницька демократія має бути посилена шляхом залучення всіх людей, не лише громадян, до ведення державних справ на місцевому, регіональному, національному та європейському рівнях;

- демократія має сприйматися не лише як система особистих прав, але й як форма суспільного устрою, який потребує встановлення норм соціальної справедливості. Демократія є постійним процесом, який щодня випробовується;

- оновлення політики, *inter alia*, вимагає становлення нової культури громадської та політичної відповідальності.

Асамблея відзначає, що право на участь у веденні державних справ на місцевому, регіональному, національному та європейському рівнях є основоположним правом кожного громадянина. Крім того, одним з основних завдань Ради Європи є гуманізація та демократизація процесу глобалізації. Відзначено, що більше підтримки має надаватися міжнародним неурядовим організаціям, що створюються задля вирішення певних проблем (наприклад, захист навколишнього середовища).

З метою посилення ролі представницької демократії та покращення її якості ПАРЄ закликає держави – члени Ради Європи:

- залучати громадян до формування бюджетів, передбачити можливість проведення референдуму за ініціативи громадян, а

також проводити дорадчі конференції, відкриті не лише для громадян;

– створити та наділити необхідними повноваженнями незалежні наглядові установи, як, наприклад, офіс омбудсмана;

– покращувати обізнаність громадян з питань демократичного громадянства та прав людини.

ПАРЄ також закликала посилити демократичну складову діяльності Ради Європи – створити Страсбурзький демократичний форум, метою, якого має стати відновлення та посилення демократії. Крім того, Асамблея закликає запровадити посаду Делегата щодо демократії, завданням якого буде висвітлення діяльності зазначеного форуму.

Резолюція 1748 (2010) від 24 червня 2010 р. «Про спалах напруженості на Близькому Сході»

Resolution 1748 (2010) Flare-up of tension in the Middle East

У цьому документі Парламентська асамблея висловила свою глибоку занепокоєність серйозною напруженістю та призупиненням мирного процесу на Близькому Сході, спричиненою збройним нападом 31 травня 2010 р. ізраїльських збройних сил на гуманітарну флотилію, яка прямувала до сектору Гази, що стало причиною загибелі дев'яти активістів – громадян Туреччини.

Парламентська асамблея засуджує дії Ізраїлю, наполягаючи на тому, що рейд було здійснено у міжнародних водах у порушення міжнародного права, та не схвалює відмову Ізраїлю від пропозиції розслідування цього інциденту незалежною комісією. Асамблея підтвердила свою позицію, що право на самооборону, в тому числі право на застосування сили, мають відповідати міжнародному праву.

ПАРЄ також наполягає на тому, щоб уряд Ізраїлю, серед іншого: визначив колективну та індивідуальну відповідальність винних за напад на гуманітарну флотилію; повернув майно, конфісковане з суден флотилії, законним власникам; співпрацював з міжнародною спільнотою задля забезпечення ретельного, міжнародного, незалежного та прозорого розслідування; зняв

блокаду з сектору Гази; зупинив будівництво нових поселень на окупованій території; зменшив кількість контрольно-пропускників пунктів на Західному березі; звільнив всіх палестинських політичних в'язнів.

ПАРЄ закликала всі палестинські сили визнати владу президента Махмуда Аббаса та підтримати мирний процес. Асамблея звернулася до організації Хамас із закликом: визнати право на існування держави Ізраїль; підтримати арабський мирний план; зупинити запуск реактивних снарядів по ізраїльських цілях; відмовитися від усіх силових форм боротьби; зупинити атаки на міжнародні громадські організації у секторі Гази.

Асамблея також закликала Європейський Союз та держави – члени Ради Європи й надалі продовжувати стимулювати економічний розвиток палестинських територій, сприяти підготовці палестинської поліції та покращувати роботу служб безпеки Палестини.

Резолюція 1749 (2010) від 24 червня 2010 р. «Про врегулювання питання щодо пандемії вірусу Н1N1: необхідно більше прозорості»

Resolution 1749 (2010) The handling of the H1N1 pandemic: more transparency needed

Цим документом Парламентська асамблея висловлює свою занепокоєність з приводу ставлення ВООЗ, а також відповідних органів у сфері охорони здоров'я на національному рівні та рівні Європейського Союзу щодо поводження з пандемією вірусу Н1N1. Особливе занепокоєння викликають наслідки прийнятих рішень та наданих рекомендацій, що призвели до порушення пріоритетів у системі охорони здоров'я громадян в Європі, втрати значних сум бюджетних коштів, а також стали причиною невиправданих страхів і побоювань з приводу здоров'я у широкої громадськості Європи. Крім того, недостатній рівень прозорості та підзвітності з боку органів та інституцій у сфері охорони здоров'я громадян може спричинити недовіру до них з боку громадськості.

ПАРЄ закликала інституції та органи на національному, європейському та міжнародному рівнях, особливо ВООЗ, відреагувати на критику їхніх дій щодо пандемії вірусу Н1N1. Асамблея, *inter alia* закликала: здійснити перегляд повноважень

керівних органів та спеціальних консультативних органів з метою забезпечення прозорості на найвищому рівні; оновити керівні настанови щодо роботи з приватним сектором; брати до уваги думки окремих експертів та неурядових організацій; переглянути стратегії щодо оповіщення громадськості з питань охорони здоров'я; розповсюдити інформацію щодо пандемії вірусу H1N1 між усіма зацікавленими сторонами з метою попередження подібних ситуацій у майбутньому.

Крім того, ПАРЄ висловила ініціативу щодо поліпшення обміну інформацією та досвідом між ВООЗ та інституціями ЄС у сфері охорони здоров'я. Також було відзначено важливість належного управління у сфері охорони здоров'я громадян на національному та міжнародному рівнях. Врешті-решт, Асамблея закликала фармацевтичну індустрію, зокрема фармацевтичні корпорації та асоціації, переглянути свої стратегії щодо співробітництва з державним сектором задля досягнення більшої прозорості та корпоративної відповідальності.

Резолюція 1751 (2010) від 25 червня 2010 р. «Про боротьбу із сексистськими³ стереотипами у засобах масової інформації»

Resolution 1751 (2010) Combating sexist stereotypes in the media

Парламентська асамблея відмічає та засуджує той факт, що жінки є жертвами сексистських стереотипів у ЗМІ.

Вплив таких стереотипів у ЗМІ на формування суспільної думки, особливо серед молоді, є нищівним: вони встановлюють спрощену та карикатурну модель відносин між чоловіком і жінкою, легітимізують повсякденний сексизм, дискримінацію та засноване на статі насильство.

ЗМІ як один із стрижнів демократії несуть особливу відповідальність за повагу до людської гідності, боротьбу з усіма видами дискримінації та рівність між жінками і чоловіками. Сексизму, як і дискримінації, немає місця у ЗМІ.

Асамблея підкреслює вирішальне значення освіти для виокремлення, розуміння та подолання стереотипів. Тому вкрай

³ Сексизм – (англ. – sexism, від лат. sexus – стать) дискримінація людини за ознакою статі або гендерної ідентичності, а також її практика. У суспільстві може бути представлений у вигляді системи стереотипів, офіційно закріплених положень або навіть ідеології.

важливим є інформування дітей з раннього віку про боротьбу із дискримінацією та рівність жінок й чоловіків.

Асамблея закликає держави-члени посилити освітню діяльність та:

- розробити й провести освітні кампанії;
- включити до законодавства щодо гендерної рівності положення, спрямовані на боротьбу із сексистськими стереотипами;
- сприяти утворенню та/або ефективному функціонуванню регулюючих чи саморегулюючих органів у сфері ЗМІ задля забезпечення поваги до людської гідності, боротьби із дискримінацією, в тому числі і гендерною, та зміцнення рівності жінок і чоловіків;
- укласти, у діалозі із громадськими та приватними партнерами, кодекси кращих практик, що забороняють сексистські прояви, сприяють збалансованій присутності жінок та чоловіків у ЗМІ;
- сприяти налагодженню європейської системи моніторингу та обміну кращими практиками;
- підсилити програми для молоді щодо боротьби із стереотипним баченням жінки й чоловіка та сексистськими проявами у суспільстві.

Асамблея також закликає національні парламенти до:

- запровадження юридичних заходів покарання будь-яких проявів сексизму, підбурювання до статевої ненависті чи насильства;
- забезпечення особам та організаціям доступу до суду чи іншого уповноваженого органу з метою захисту від ненависті чи насильства за ознакою статі;
- уповноваження прокуратури на належне реагування на випадки гендерної ненависті чи насильства.

Асамблея закликає держави-члени запровадити заходи зі сприяння всебічному висвітленню важливої ролі жінок у ЗМІ. Вона також закликає ЗМІ до:

- підвищення обізнаності журналістів щодо виміру гендерної рівності у журналістиці та ЗМІ;

– сприяння гендерній рівності та, за можливості, втіленню кращої практики боротьби із сексизмом у ЗМІ;

– сприяння збалансованому представництву жінок і чоловіків у ЗМІ та нестереотипному зображенню жінок і чоловіків задля подолання перешкод на шляху до гендерної рівності.

Резолюція 1753 (2010) від 25 червня 2010 р. «Ліси: майбутнє нашої планети»

Resolution 1753 (2010) Forests: the future of our planet

Цим документом ПАРЄ відзначає важливу роль лісів у формуванні атмосфери, придатної для життя на нашій планеті, та висловлює свою стурбованість значним зменшенням територій, засаджених лісом, особливо в країнах, що розвиваються. Зокрема, занепокоєння викликає той факт, що значна частина лісів вирубується незаконно. В документі зазначено, що в Європі кількість лісів поступово збільшується, що стало результатом серйозного наукового підходу до питання відновлення лісових масивів.

Парламентська асамблея звертає особливу увагу на дві міжнародні конвенції, а саме: Рамкову конвенцію про зміну клімату та Конвенцію про охорону біологічного різноманіття, які стосуються збереження та сталого використання ресурсів лісів. Крім того звертається увага на Рекомендацію 1761 «Про попередження лісових пожеж». Висловлюється потреба у ефективному контролі за вирубуванням лісів і гармонізації законодавства про лісництво в різних країнах. Асамблея закликає держави як члени, так і не члени Ради Європи вживати заходів, серед яких: створення комітету в рамках вже існуючої організації (наприклад Організації Об'єднаних Націй), відповідального за прийняття та впровадження законодавства, розробленого з метою захисту та збереження лісів; розроблення міжнародних угод щодо захисту лісів, які б мали обов'язковий характер; вжиття необхідних заходів для попередження і вчасного виявлення лісових пожеж та ін.

Асамблея також закликала здійснювати управління лісовим господарством таким чином, щоб воно відповідало б-ти основним принципам, викладеним у резолюції. Крім того, Асамблея

звернулася із закликом до Конгресу місцевої та регіональної влади вивчати та сприяти впровадженню кращої практики на місцевому й регіональному рівнях.

Рекомендація 1918 (2010) від 30 квітня 2010 р. «Про біорозмаїття і зміну клімату»

Recommendation 1918 (2010) Biodiversity and climate change

Парламентська асамблея стурбована виснаженням біологічного розмаїття планети, яке відбувається набагато швидшими темпами, ніж природне вимирання. У Рекомендації відзначено, що основною причиною таких процесів є діяльність людини, яка впливає довкілля прямо (через забруднення навколишнього середовища) і опосередковано (пришвидшення зміни клімату спричинене різноманітною діяльністю). ПАРЄ наголосила на тому, що належне функціонування екосистеми є життєво важливим для добробуту людства.

У документі відзначено, що глобальне потепління є незаперечною реальністю і безпрецедентною загрозою для біорозмаїття планети. Наслідками глобального потепління є підвищення середньої температури повітря та моря, танення льоду та підвищення середнього рівня моря. Очевидним є той факт, що глобальне потепління матиме серйозні наслідки для популяцій тварин, поширення видів та екосистем. ПАРЄ підкреслює, що неможливість точно визначити наслідки зміни клімату для біорозмаїття не може бути причиною відкладання конкретних дій щодо збереження екосистем і застосування принципу попередження негативних наслідків.

Парламентська асамблея в рамках Міжнародного року біорозмаїття рекомендувала урядам держав-членів та держав-спостерігачів вжити ряд заходів, зокрема:

– поліпшити зв'язок між політикою та наукою, особливо у сфері біорозмаїття; сприяти збереженню біорозмаїття шляхом створення заповідників;

– сприяти співробітництву між національними, регіональними та міжнародними програмами із захисту навколишнього середовища з метою досягнення кращих результатів;

– сприяти обміну досвідом та найкращими практиками щодо попередження втрати біорозмаїття; розробити освітні та інформаційні програми щодо цінності біорозмаїття та ролі індивіда, бізнесу й органів державної влади у його збереженні;

– розробити ефективні механізми боротьби з незаконною торгівлею флорою та фауною;

– зберігати та охороняти статус заповідників; забезпечити існування мереж захищених територій та коридорів сполучення між ними; забороняти проекти з будівництва інфраструктури, які можуть розривати такі коридори і ставити під загрозу їх існування;

– забезпечити збереження лісів, живих заболочених територій і постійних пасовиськ;

– сприяти переходу до сталого сільського господарства, яке б виробляло якісні продукти та не ставило під загрозу природні ареали існування та ландшафти, які мають особливе значення для екології;

– сприяти розвитку технологій виробництва енергії із відновлюваних джерел; узгоджувати дії щодо боротьби зі зміною клімату між різними секторами; забезпечити впровадження Рекомендації 135 (2008 р.) Постійного Комітету Бернської конвенції «Про вплив зміни клімату на біорозмаїття», в якій викладені детальні настанови для конкретних дій на всіх рівнях;

– визначити принципи, на яких ґрунтуватиметься загальна «стратегія дій після 2010 року».

Рекомендація 1920 (2010) від 21 травня 2010 р. «Про підвищення ефективності договірного права Ради Європи»

Recommendation 1920 (2010) Reinforcing the effectiveness of Council of Europe treaty law

У цьому документі Парламентська асамблея, посиляючись на свою Резолюцію 1732 (2010) щодо підвищення ефективності договірного права Ради Європи, проголошує, що однією з основних функцій Ради Європи є розробка стандартів прав людини та верховенства права, які разом утворюють цілісний комплекс Європейських конвенцій. Виходячи із зазначеного, Асамблея звертається до Комітету міністрів із проханнями:

– ухвалити план дій щодо забезпечення швидкої ратифікації усіма державами-членами ключових договорів Ради Європи;

– закликати держави-члени відмовитися від своїх декларацій про застереження, відхилення й обмеження щодо застосування договорів Ради Європи та доручити Комітету юридичних радників з міжнародного публічного права пожвавити його роботу в цьому напрямку з метою зменшення обсягів використання таких норм;

– погодити план дій щодо розробки нових конвенцій, що є пріоритетними на найближчі п'ять років;

– доручити спеціалізованим юридичним комітетам Ради Європи проаналізувати існуючі міжнародно-правові документи у сфері прав людини, співпраці у сфері правосуддя та боротьби зі злочинністю з метою визначення тих з них, що потребують удосконалення або мають бути з тих чи інших причин анульовані.

У світлі змін європейського права провести консультації з Комітетом юридичних радників з міжнародного публічного права щодо можливості прийняття Радою Європи пан'європейських типових угод, які б доповнили існуючі договори.

Асамблея також висловлює стурбованість можливими наслідками широкого застосування, за наполяганням Європейського Союзу, так званих обмежувальних застережень (*disconnection clauses*) у договорах Ради Європи. З метою забезпечення цілісності договірної системи права Ради Європи та уникнення нових ліній поділу в Європі, Асамблея звертається до КМ із проханням розробити чіткі правила для контролю цієї практики на основі досліджень Комітету юридичних радників з міжнародного публічного права. Асамблея також закликає Європейський Союз приєднатися до конвенцій Ради Європи, зокрема Європейської конвенції з прав людини, як це передбачено Лісабонським договором.

Рекомендація 1926 (2010) від 22 червня 2010 р. «Програми добровільного повернення: ефективний, гуманний та економний механізм повернення нелегальних мігрантів»

Recommendation 1926 (2010) Voluntary return programmes: an effective, humane and cost-effective mechanism for returning irregular migrants

Цим документом ПАРЄ, посилаючись на свою Резолюцію 1742 (2010) про «Програми добровільного повернення: ефективний, гуманний та економний механізм повернення нелегальних мігрантів» схвалює діяльність Комітету міністрів із заохочення держав-членів до підтримки програм добровільного повернення нелегальних мігрантів на противагу примусовому поверненню, затвердженому «Двадцятьма настановами щодо примусового повернення», що були прийняті в травні 2005 р.

ПАРЄ закликає Комітет міністрів і надалі сприяти здійсненню програм субсидійованого добровільного повернення нелегальних мігрантів та проводити за сприяння його міжурядових комітетів (таких, як Європейській комітет з питань міграції) подальше вивчення та моніторинг здійснення програм добровільного повернення державами – членами Ради Європи.

ПАРЄ також рекомендує Комітету міністрів залучити один із його міжурядових комітетів (таких, як Європейській комітет з питань міграції) до вироблення настанов щодо добровільного субсидійованого повернення нелегальних мігрантів разом із Міжнародною організацією міграції з метою підтримки подальшого використання цього механізму повернення нелегальних мігрантів у державах – членах Ради Європи. Такі настанови стануть корисним доповненням до «Двадцяти настанов щодо примусового повернення», ухвалених Комітетом міністрів у 2005 р.

Рекомендація 1929 (2010) від 24 червня 2010 р. «Про врегулювання питання щодо пандемії вірусу H1N1: необхідно більше прозорості»

Recommendation 1929 (2010) The handling of the H1N1 pandemic: more transparency needed

Парламентська асамблея, посилаючись на свою Резолюцію 1749 від 24 червня 2010 року «Про врегулювання питання щодо пандемії вірусу H1N1: необхідно більше прозорості», відзначає, що існує нагальна потреба моніторингу рішень, прийнятих органами та

інституціями в сфері охорони здоров'я громадян на національному, європейському та міжнародному рівнях щодо боротьби з пандемією вірусу Н1N1, та наголошує, що недостатня прозорість у процесі прийняття рішень ставить під сумнів демократичні принципи та належне врядування.

Асамблея закликає ВООЗ та інші органи й організації визнати недоліки, виявлені в процесі прийняття рішень, та вжити заходів, викладених у Резолюції 1749. Асамблея вважає, що лише здійснення всеосяжного та повного перегляду рішень щодо пандемії вірусу Н1N1 дозволить відновити довіру до основних органів та інституцій у сфері охорони здоров'я.

Крім того, ПАРЄ закликала Комітет міністрів прослідкувати, щоб Європейський комітет охорони здоров'я та інші компетентні установи при визначенні планів роботи і встановленні показників для подальшого контролю процесів, пов'язаних із належним управлінням у сфері охорони здоров'я громадян, брали до уваги положення Резолюції 1749. Асамблея відзначила, що необхідно сприяти належному управлінню в сфері охорони здоров'я в усіх державах – членах Ради Європи.

Рекомендація 1927 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про іслам, ісламізм та ісламофобію в Європі»

Recommendation 1927 (2010) Islam, Islamism and Islamophobia in Europe

Посилаючись на свою Резолюцію 1743 «Про іслам, ісламізм та ісламофобію в Європі», ПАРЄ наголошує на необхідності для Ради Європи та її держав-членів вживати більш дієвих заходів у цій сфері. Зважаючи на мандат Ради Європи, згідно з яким вона має бути загальноєвропейським форумом для визначення спільних стратегій щодо посилення демократичного устрою та стабільності в Європі, Парламентська асамблея закликала Комітет міністрів вживати заходів щодо вирішення проблем, що виникають у зв'язку з ісламізмом, ісламофобією та будь-якою іншою формою політичного екстремізму, а саме:

– сприяти співробітництву між державами-членами та державами з сусідніх регіонів у сферах культури і освіти, а також регулювання міграції та захисту біженців;

- сприяти поширенню знань про іслам та інші вірування і релігії;
- вивчити можливість розширення географії європейських договорів у сфері культури та освіти на держави Євразії, Північної Африки і Близького Сходу;
- оцінити можливість участі держав, що не є членами Ради Європи, у Європейській комісії проти расизму та нетерпимості, зокрема з Північної Африки, Близького Сходу і Євразії;
- сприяти міжкультурному діалогу, особливо у сфері релігії;
- розвивати спільні підходи держав-членів щодо неєвропейських держав, що підтримують ісламізм в Європі;
- закликати Швейцарію скасувати заборону на будівництво мінаретів;
- закликати держави-члени скасувати заборону на носіння хіджабу або будь-якого іншого релігійного вбрання (така заборона може бути виправдана лише в цілях безпеки та з дотриманням демократичних принципів);
- сприяти якнайшвидшому прийняттю конвенції «Про боротьбу з насильством щодо жінок, включаючи насильство в сім'ї»;
- сприяти утвердженню права жінок на свободу слова.

Рекомендація 1928 (2010) від 23 червня 2010 р. «Про демократію в Європі: криза та перспективи»

Recommendation 1928 (2010) Democracy in Europe: crisis and perspectives

Посилаючись на Резолюцію 1746 «Про демократію в Європі: криза та перспективи», в якій висловлюється занепокоєння з приводу проявів кризи демократії в сучасному суспільстві. Асамблея вважає, що кризу представництва можна подолати через удосконалення процесу представницької демократії.

Асамблея відзначила, що серед трьох складових мандату Ради Європи саме демократичну складову має бути посилено. Було рекомендовано створити Страсбурзький демократичний форум, метою якого було б відновлення та посилення демократії, а також встановлення стандартів у сфері демократії. Крім того, було

рекомендовано запровадити посаду Делегата щодо демократії, завданням якого було б висвітлення діяльності зазначеного форуму.

Рекомендація 1930 (2010) від 25 червня 2010 р. «Про заборону продажу та використання пристрою для відлякування молоді «Москіт»

Recommendation 1930 (2010) Prohibiting the marketing and use of the «Mosquito» youth dispersal device

У цій рекомендації Парламентська асамблея відзначає, що Європейський молодіжний форум привернув її увагу до пристрою для відлякування молоді «Москіт». Основними проблемами було визнано вплив цього пристрою на здоров'я дітей та молоді і дискримінація по відношенню до таких осіб.

«Москіт» є торговельною назвою акустичного пристрою для відлякування молоді, який можна придбати та використовувати у ряді держав – членів Ради Європи. Серед них – Об'єднане Королівство (де у вжитку приблизно 3,5 тис. таких пристроїв), Бельгія, Німеччина, Ірландія, Нідерланди та Швейцарія.

Пристрій видає сильний пульсуючий акустичний сигнал із звуковим тиском 75-95 дБ і частотним діапазоном 16-18 кГц. Цей звук чують майже усі молоді люди віком до 20 років, але ледве хтось, кому більше 25-и. Він є надзвичайно подразливим та навіть болісним для більшості підлітків, чим швидко змушує їх відійти на відстань, де його не чути.

Пристрій використовують для відлякування неповнолітніх від вештання та зібрань у місцях, де вони можуть стати причиною погіршення іміджу чи спокою місця: навколо торговельних центрів, у переходах, в інших місцях, де зазвичай збирається та проводить час молодь. Його встановлюють органи державної влади, приватні підприємці, навіть школи чи приватні особи зазвичай, без жодного попередження чи інформування про монтаж пристрою.

Негативний вплив звуку пристрою відчувають люди похилого віку, хоча й не чують його, а також маленькі діти, в яких звук викликає плач та дискомфорт.

Підлітків цей звук змушує залишити певну зону. Вони вважають «Москіт» зброєю, спрямованою проти них, незалежно від того, чи порушують вони громадський порядок. Вони відчувають себе

жертвами та бачать у такому ставленні дискримінацію за віковою ознакою, що поглиблює у молоді відчуття відчуженості.

З точки зору охорони здоров'я рівень шуму від пристрою не перевищує закріплену трудовим законодавством норму. Тим не менше, його вплив на дітей, підлітків або вагітних жінок відрізняється від нормативів, що стосуються дорослих працівників. І хоча небезпека втрати слуху для молоді відсутня, через недостатність проведених медичних тестів невідомо, який вплив такий височастотний звук спричинить, наприклад, на дитя в утробі матері. Таким чином, слід застосувати «принцип обережності».

Асамблея вважає, що використання пристроїв «Москіт» не відповідає статті 8 ЄКПЛ, яка захищає право людини на повагу до її приватного життя, включаючи право на особисту цілісність. Експлуатація пристрою також деякою мірою суперечить статті 11 ЄКПЛ, що гарантує право людини на мирні зібрання. Державні органи повинні забезпечувати належну реалізацію цих прав та вживати з цією метою адекватних заходів. Асамблея також звертає увагу на дискримінаційну природу пристрою, що впливає виключно на молодь, та заборону подібних проявів статтями 3 і 14 ЄКПЛ, а також статтею 1 Протоколу № 12 до неї.

Асамблея наголошує на тому, що такі пристрої також суперечать Конвенції ООН про права дитини (ст. 2(2), 15, 19(1)).

Нарешті, пристрій «Москіт» не є розумним засобом боротьби з антисоціальною поведінкою, а лише переміщує таку поведінку у просторі (як правило, в межах району). Він не знищує коріння проблеми і тим більше не заохочує підлітків до відповідальної поведінки, а радше навпаки.

Асамблея вітає проект бельгійського закону про заборону виробництва, поставок та продажу цього пристрою, а також ініціативи деяких місцевих органів щодо заборони пристроїв «Москіт». Однак Асамблея висловлює жаль з приводу того, що жодна держава – член Ради Європи досі їх не заборонила. Більш того, у квітні 2008 р. не забороняти їх вирішила і Європейська Комісія.

Відтак Асамблея рекомендує національним парламентам, національним урядам та органам місцевого самоврядування держав

– членів Ради Європи в рамках їх компетенції і повноважень вжити необхідних заходів для:

– заборони встановлення та використання звукових пристроїв, що дискримінують молодь (як, наприклад, «Москіт») в усіх громадських місцях;

– заборони продажу подібних пристроїв або принаймні встановлення вимоги до власників щодо забезпечення чітких попереджувальних знаків та інформації щодо пристрою;

– сприяння спільно із молодіжними форумами на місцевому рівні розвитку приміщень та відкритих майданчиків для фізичного й інтелектуального відпочинку і дозвілля, включаючи зелені зони, спортзали, басейни, гральні поля, бібліотеки та мультимедійні бібліотеки.

Асамблея рекомендує Комітету міністрів:

– закликати національні уряди до впровадження законодавства, що забороняє використання усіх відлякувальних пристроїв типу «Москіт» як передумови повного захисту прав молодих людей;

– ретельно стежити за розвитком подій у цій сфері та сприяти ініціативам, спрямованим на боротьбу з неповагою і ворожістю по відношенню до підлітків у різних сферах суспільного життя та викорінення бачення у підлітках виключно порушників порядку, потенційних хуліганів чи навіть ворогів суспільства.

Рекомендація 1931 (2010) від 25 червня 2010 р. «Про боротьбу із сексистськими стереотипами у засобах масової інформації»

Recommendation 1931 (2010) Combating sexist stereotypes in the media

Посилаючись на Резолюцію 1751 (2010) щодо боротьби із сексистськими стереотипами у ЗМІ, Парламентська асамблея засуджує присутність сексистських стереотипів у ЗМІ, що перешкоджає досягненню реальної гендерної рівності.

Асамблея висловлює впевненість у ключовій ролі освіти та ЗМІ у подоланні сексистських стереотипів. Водночас Асамблея наголошує на тому, що сприяння рівності між жінками та чоловіками не обмежується лише реалізацією принципу недискримінації, а повинно включати позитивні зобов'язання держав щодо гарантій права на гендерну рівність.

Асамблея запрошує Комітет міністрів приступити до:

– укладання Європейського кодексу кращих практик по боротьбі із сексистськими стереотипами у ЗМІ держав-членів та довідника з аналогічної теми для ЗМІ;

– включити до майбутньої конвенції Ради Європи з попередження та боротьби із насильством проти жінок та побутовим насильством положення щодо боротьби з гендерними стереотипами, як засобу попередження насильства за ознакою статі, та сприяння досягненню рівності жінок і чоловіків;

– повідомити підпорядковані йому органи про необхідність використання несексистської мови.

Асамблея також знову запрошує Комітет міністрів до розробки нового протоколу до ЄКПЛ, яким гендерна рівність визнавалася б одним з основоположних прав людини.

ДОКУМЕНТИ КОМІТЕТУ МІНІСТРІВ

Рекомендація CM/Rec(2010) 7 від 11 травня 2010 р. «Про Хартію Ради Європи щодо освіти у сфері демократичного громадянства та прав людини»

Recommendation CM/Rec(2010)7 of the Committee of Ministers to member states on the Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education

Цю рекомендацію було прийнято Комітетом міністрів з огляду на надзвичайну роль освіти у досягненні статутних цілей РЄ. КМ переконаний, що концепція освіти має включати діяльність з підвищення рівня знань у сфері демократичного громадянства та прав людини.

Зазначена Хартія містить визначення основних понять, у тому числі «освіта в сфері демократичного громадянства», «освіта в сфері прав людини», «формальна освіта», «неформальна освіта» та ін., окреслює взаємозв'язок між ними, формулює цілі та принципи такої освіти, структурні елементи відповідної державної політики, наголошує на важливості оцінки ефективності цієї політики, а також міцного співробітництва між державами – членами РЄ у контексті цієї комплексної діяльності.

КМ рекомендує урядам держав-членів сприяти імплементації заходів на основі цієї Хартії та доручає Генеральному секретарю РЄ передати її державам, які є сторонами Європейської культурної конвенції, але не є членами організації.

Рекомендація CM/Rec(2010) 8 від 16 червня 2010 р. «Про інформацію для молоді»

Recommendation CM/Rec(2010)8 of the Committee of Ministers to member states on youth information

Цим документом Комітет міністрів привертає увагу урядів держав – членів РЄ до необхідності послідовних дій із забезпечення належного доступу до інформації та консультаційних послуг для молоді. КМ зважає на те, що молоді європейці, шукаючи необхідну інформацію для власного розвитку, можуть наразитися на ризики отримання недостовірної інформації або безвідповідально продукувати таку інформацію.

У зв'язку з цим Комітет міністрів рекомендує урядам держав – членів РЄ розробити відповідну молодіжну інформаційну політику, забезпечити можливість отримання інформації з багатьох джерел, розробити нові методи та підходи використання нових комунікаційних можливостей, підвищувати обізнаність молоді про відповідальність у зв'язку з використанням та створенням інформації он-лайн, інформувати про ризики внаслідок розповсюдження персональних даних, а також сприяти доступу до інформаційних послуг для осіб з обмеженими можливостями.

Рекомендація CM/Rec(2010)9 від 16 червня 2010 р. «Про переглянутий Кодекс спортивної етики»

Recommendation CM/Rec(2010)9 of the Committee of Ministers to member states on the revised Code of Sports Ethics

Цей документ засвідчує стурбованість Комітету міністрів РЄ рядом проблем у сфері спорту, викликаних гонитвою за успіхом та спортивними «зірками», що відбувається на тлі комерціалізації спорту. У зв'язку з цим КМ вважає за необхідне зміцнення системи цінностей у цій сфері як основи для відповідальних рішень і рекомендує державам – членам РЄ вдосконалений Кодекс спортивної етики.

Кодекс містить основні принципи організації діяльності та практики в сфері спорту, дає визначення спортивної етики, наголошує на відповідальності за її дотримання, ролі урядів, спортивних організацій і громадян у просуванні етичних норм.

КМРЄ переконаний, що концепція спортивної етики є вкрай важливою для зростання інтересу до занять спортом та для його належного розвитку.

Рекомендація CM/Rec(2010)10 від 30 червня 2010 р. «Про роль жінок і чоловіків у попередженні та розв'язанні конфліктів і розбудові миру»

Recommendation CM/Rec(2010)10 of the Committee of Ministers to member states on the role of women and men in conflict prevention and resolution and in peace building

Цим документом Комітет міністрів привертає увагу до необхідності захисту жінок від насильства у регіонах конфлікту, зміцнення їх ролі у суспільстві та використання їхніх знань, умінь і

миротворчого досвіду в справі попередження та розв'язання конфліктів і розбудови миру.

КМРЄ рекомендує урядам держав-членів забезпечити рівні можливості для жінок і чоловіків на всіх рівнях процесу прийняття рішень, а також під час застосування механізмів з попередження та розв'язання конфліктів, а також належним чином попереджувати, розслідувати і карати злочини, що вчинені на гендерному підґрунті під час і після конфліктів.

Крім того, КМ рекомендує державам-членам здійснити ряд конкретних заходів щодо законодавства та правозастосовчої практики, які викладені у Додатку до даної рекомендації.

II. ЗАКОНОДАВСТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Рішення Комісії від 19 квітня 2010 року про Європейський банк даних щодо медичного обладнання (Eudamed) (2010/227/ЄС)

Commission Decision of 19 April 2010 on the European Databank on Medical Devices (Eudamed) (2010/227/EU)

Цим Рішенням створюється Європейський банк даних щодо медичного обладнання (Eudamed) з метою посилення контролю за ринком медичного обладнання. Ця структура сприятиме швидкому доступу компетентних органів до інформації про медичне обладнання, його виробників та їх уповноважених представників. Дані стосовно медичного обладнання вноситимуться до банку даних із використанням коду міжнародно визнаної номенклатури для зазначеного обладнання.

Рішення застосовуватиметься з 1 травня 2011 р.

Рішення Комісії від 26 квітня 2010 року про створення Експертної групи з питань спільного правового регулювання у сфері європейського договірного права (2010/233/ЄС)

Commission Decision of 26 April 2010 setting up the Expert Group on a Common Frame of Reference in the area of European contract law (2010/233/EU)

Цим Рішенням створюється Експертна група з питань спільного правового регулювання у сфері європейського договірного права, завданням якої є допомога Комісії у підготовці пропозицій стосовно спільного правового регулювання у сфері європейського договірного права, включаючи такі аспекти договірного права, як захист прав споживачів та ведення підприємницької діяльності.

Рішення застосовуватиметься до 26 квітня 2012 р.

Рішення Комісії від 4 травня 2010 року про План безпеки для функціонування Візової інформаційної системи (2010/260/ЄС)

Commission Decision of 4 May 2010 on the Security Plan for the operation of the Visa Information System (2010/260/EU)

Цим Рішенням встановлюються організаційні заходи безпеки (План безпеки) для функціонування Візової інформаційної системи.

Комісія вживатиме заходів з безпеки та здійснюватиме моніторинг їх ефективності. З цією метою Комісія призначатиме з числа своїх членів особу, відповідальну за систему безпеки, до повноважень якої належатиме: розробка, оновлення та перегляд безпекової політики, моніторинг ефективності виконання процедур безпеки стосовно Центральної візової інформаційної системи та комунікаційної інфраструктури тощо.

Рішення застосовуватиметься з дати, визначеної Комісією.

Рішення Комісії від 4 травня 2010 року про План безпеки для Центральної ШС II та Комунікаційної інфраструктури (2010/261/ЄС)

Commission Decision of 4 May 2010 on the Security Plan for Central SIS II and the Communication Infrastructure (2010/261/EU)

Цим Рішенням встановлюються організаційні заходи безпеки (План безпеки) для захисту Центральної ШС II і даних, що нею обробляються, та Комунікаційної інфраструктури від загроз їхній доступності, цілісності та конфіденційності.

Комісія вживатиме заходів із безпеки та здійснюватиме моніторинг їх ефективності. З цією метою Комісія призначатиме з числа своїх членів особу, відповідальну за систему безпеки, до повноважень якої належатиме: розробка безпекової політики, моніторинг ефективності виконання процедур безпеки стосовно Центральної ШС II та Комунікаційної інфраструктури тощо.

Рішення застосовуватиметься з дати, визначеної Радою.

Регламент Комісії (ЄС) № 407/2010 від 11 травня 2010 року про запровадження Європейського механізму фінансової стабілізації

Council Regulation (EU) No 407/2010 of 11 May 2010 establishing a European financial stabilisation mechanism

Задля підтримання фінансової стабільності Європейського Союзу цим Регламентом встановлюються умови та процедури, за яких державі-члену, що зазнає або перебуває під серйозною загрозою значних економічних чи фінансових труднощів, спричинених надзвичайними обставинами поза її контролем, може

бути надано фінансову допомогу Союзу. Така допомога надаватиметься державі-члену у формі позички або кредиту.

Регламент набирає чинності з наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Регламент (ЄС) № 439/2010 Європейського Парламенту та Ради від 19 травня 2010 року про створення Європейської служби підтримки з питань притулку

Regulation (EU) No 439/2010 of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 establishing a European Asylum Support Office

Цим Регламентом створюється Європейська служба підтримки з питань притулку задля сприяння впровадженню Спільної європейської системи притулку, посилення політичної співпраці держав-членів у питаннях притулку й забезпечення та/або координації забезпечення операційної підтримки держав-членів у разі особливого перевантаження їх систем надання та отримання притулку.

Регламент набирає чинності на 20-й день з дати його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Директива 2010/30/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 19 травня 2010 року щодо індикації споживання енергії та інших ресурсів продукцією, пов'язаною з енергоспоживанням, шляхом маркування та надання стандартної інформації про продукт (нова редакція)

Directive 2010/30/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the indication by labelling and standard product information of the consumption by energy-related products of energy and other resources (Recast)

Ця Директива встановлює рамки для гармонізації національних заходів щодо інформації для кінцевого споживача, зокрема шляхом запровадження маркування і нанесення стандартної інформації на продукт про його енергоспоживання та, за необхідності, споживання інших ресурсів при його використанні, а також додаткової інформації стосовно продукції, пов'язаної з енергоспоживанням, що дозволяє кінцевим споживачам обирати більш ефективну продукцію.

Директива застосовується до продукції, пов'язаної з енергоспоживанням, яка при її використанні має суттєвий прямий чи непрямий вплив на споживання електроенергії та інших ресурсів.

Ця Директива набирає чинності з наступного дня після її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Директива 2010/31/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 19 травня 2010 року про енергетичні характеристики будівель (нова редакція)

Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings (Recast)

Ця Директива сприяє покращанню енергетичних характеристик будівель у межах Союзу, враховуючи зовнішні кліматичні та місцеві умови, а також внутрішні кліматичні вимоги та енергетичну ефективність.

Директива встановлює вимоги стосовно спільних рамок методології обчислення інтегрованих енергетичних характеристик будівель та будівельних об'єктів, застосування мінімальних вимог до енергетичних характеристик нових будівель та будівельних об'єктів, національних планів підвищення кількості низькоенергозатратних будівель, енергетичної сертифікації будівель або будівельних об'єктів тощо.

Директива набирає чинності на 20-й день з дати її опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу».

Рішення Комісії від 21 травня 2010 року про створення Реєстру біоцидної⁴ продукції (2010/296/ЄС)

Commission Decision of 21 May 2010 on the establishment of a Register for Biocidal Products (2010/296/EU)

Цим Рішенням створюється Реєстр біоцидної продукції задля запровадження стандартизованої інформаційної системи щодо такої продукції на рівні Європейського Союзу.

Рішення застосовуватиметься з 1 липня 2010 р.

⁴ Біоцидний – шкідливий для життєдіяльності.

ІІІ. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЗА СКАРГАМИ ПРОТИ УКРАЇНИ

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «БЄЛОУС⁵ проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 22580/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF BELOUS v. UKRAINE of 8 April 2010 (Application no. 22580/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту».

Обставини справи

У серпні 1996 р. заявниця у справі – Яна Станіславовна Белоус, на той час неповнолітня, – була зареєстрована як мешканка державної квартири (далі – перша квартира) разом з її матір'ю – гр. С. Б., бабусею з боку матері – гр. А. З. та дядьком з боку матері – гр. Р. З. Згідно з чинним на той час законодавством всі мешканці мали право приватизувати квартиру у рівних частинах.

Проте дядько заявниці відбував покарання в ув'язненні, мати пропала, а сама заявниця проживала разом із гр. Г. Г., призначеним згодом її законним опікуном, за іншою адресою.

9 серпня 1996 р. гр. А. З. приватизувала квартиру і стала її одноосібною власницею.

16 серпня 1996 р. гр. А. З. продала першу квартиру гр. Й. К. 15 листопада 1996 р. гр. Й. К. обміняв її на квартиру, що належала Т. М. (далі – друга квартира). 27 січня 1997 р. він продав другу квартиру гр. О. В., який згодом подарував її гр. Н. К. У 1998 р. гр. Т. М. померла, а два її неповнолітні сини, які залишилися власниками першої квартири, були взяті під державну опіку та відправлені до шкіл-інтернатів. Перша квартира залишалася порожньою з часу її першого продажу.

⁵ Тут і далі всі імена, по батькові та прізвища заявників у справах транслітеровано відповідно до їх написання в оригіналах рішень англійською мовою.

15 грудня 1998 р. прокурор Заводського району м. Дніпродзержинськ подав цивільний позов від імені заявниці до Заводського районного суду м. Дніпродзержинськ (далі – Заводський суд) щодо визнання приватизації та продажу першої квартири гр. Й. К. недійсними.

3 грудня 1998 р. до лютого 2000 р. процесуальні дії не проводилися.

7 лютого 2000 р. прокурор Заводського району м. Дніпродзержинськ змінив вимоги та попросив визнати недійсними всі угоди, які стосувалися першої та другої квартир, відновити право заявниці на проживання у першій квартирі, а також повернути право власності на другу квартиру дітям гр. Т. М.

За період з 12 жовтня 2000 р. до червня 2002 р. було призначено дев'ятнадцять судових засідань, які відклалися з різних причин.

14 липня 2002 р. Заводський суд відхилив скарги прокурора Заводського району м. Дніпродзержинськ, мотивуючи це тим, що гр. Й. К. придбав першу квартиру як добросовісний покупець, а отже, вимоги про визнання недійсними всіх наступних угод є безпідставними. Прокурор подав апеляційну скаргу.

17 грудня 2003 р. обласний суд скасував рішення, ухвалене 14 липня 2002 р., і передав справу на новий розгляд, оскільки суд першої інстанції не дав належної оцінки тому факту, що гр. А. З., приватизувавши квартиру в результаті шахрайства, не могла законно передати право власності третім особам.

20 грудня 2006 р. Заводський суд закрив провадження у справі, оскільки заявниця досягла повноліття.

У невстановлений час у березні 2007 р. прокурор м. Дніпродзержинськ, діючи в інтересах заявниці, подав новий цивільний позов до Заводського суду. Він оскаржував приватизацію квартири гр. А. З. та просив суд визнати недійсними продаж та обмін першої квартири, а також визнати за заявницею право власності на квартиру. 4 квітня 2008 р. суд задовольнив скаргу прокурора.

7 червня 2004 р. заявниця подала скаргу до Європейського суду з прав людини, зокрема, на тривалість розгляду її справи у суді.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) і ст. 13 Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявниці впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 2 тис. 800 євро⁶ компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «АЛЕКСЕЙ БУГАЄВ проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 7516/03)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF ALEKSEY BUGAYEV v. UKRAINE of 8 April 2010 (Application no. 7516/03)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд».

Обставини справи

Заявник у справі – Алексей Юрьевич Бугаєв – відбуває строк покарання в ув'язненні.

16 вересня 1997 р. заявник зізнався у вбивстві гр. Р.

17 вересня 1997 р. його було заарештовано, допитано та взято під варту, а 18 вересня 1997 р. заявнику було висунуто офіційне обвинувачення.

10 грудня 1997 р. досудове слідство було завершено, а справу передано на розгляд до Новоазовського суду.

22 липня 1998 р. Новоазовський суд визнав заявника винним у вбивстві та призначив покарання у вигляді позбавлення волі строком на тринадцять років. Рішення двічі скасовувалося, однак 15 травня 2001 р. після повторного розслідування Новоазовський суд визнав заявника винним і засудив його до позбавлення волі строком на тринадцять років.

20 листопада 2001 р. Апеляційний суд Донецької області скасував вказане рішення, і направив справу на додаткове

⁶ Компенсації, присуджені згідно з рішеннями Суду, мають бути сплачені у гривневому еквіваленті.

розслідування. Суд звільнив заявника з ув'язнення, взявши з нього підписку про невиїзд.

4 липня 2002 р. Верховний Суд України скасував рішення від 20 листопада 2001 р. та направив справу до Апеляційного суду на новий розгляд.

19 листопада 2002 р. Апеляційний суд відхилив апеляційну скаргу заявника та підтримав рішення від 15 травня 2001 р. Заявника було заарештовано.

20 листопада 2003 р. Верховний Суд України підтримав ухвалу суду від 19 листопада 2002 р. та рішення від 15 травня 2001 р.

18 лютого 2003 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривалість розгляду його справи у суді.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 600 євро компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВОЙТ проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 22149/05)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VOYT v. UKRAINE of 8 April 2010 (Application no. 22149/05)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд».

Обставини справи

12 серпня 2002 р. заявник у справі – Анатолій Петрович Войт – подав скаргу до Саксаганського районного суду м. Кривий Ріг проти приватної компанії, свого колишнього роботодавця, із вимогою виправити помилки у його трудовій книжці, повернути йому заборговані платежі та компенсувати нематеріальні збитки.

17 травня 2004 р. районний суд призначив проведення експертного дослідження і призупинив провадження. Наступне слухання відбулося 6 квітня 2005 р.

7 червня 2005 р. районний суд частково задовольнив скаргу заявника і зобов'язав компанію виплатити йому 17 тис. 237 грн 47 коп., а також внести зміни до записів про трудову діяльність заявника.

27 грудня 2005 р. Апеляційний суд Дніпропетровської області частково скасував рішення і зменшив суму, призначену для виплати заявнику, на 1 тис. 925 грн.

10 лютого 2006 р. заявник подав касаційну скаргу до Верховного Суду України.

Рішення, ухвалене на користь заявника, було виконане 18 січня 2007 р.

2 квітня 2008 р. Апеляційний суд АР Крим підтримав рішення судів нижчої інстанції.

17 березня 2005 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривалість розгляду його справи у суді.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та постановив, що встановлення самого факту порушення зазначеної статті є достатньою справедливою компенсацією за моральну шкоду, завдану заявнику.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГУРЕПКА проти України (№ 2)» від 8 квітня 2010 р. (заява № 38789/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF GUREPKA v. UKRAINE (no. 2) of 8 April 2010 (Application no. 38789/04).

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

*ст. 2 «Права на оскарження у кримінальних справах»
Протоколу 7.*

Обставини справи

Заявник у справі – Ніколай Васильєвіч Гурєпка – 1956 р. н., проживає у м. Сімферополь.

6 вересня 2005 р. Європейський суд з прав людини визнав порушення ст. 2 Протоколу 7 щодо рішення суду першої інстанції від 1 грудня 1998 р., яке передбачало адміністративний арешт заявника та утримання його під вартою (див. справу «Гурєпка проти України», № 61406/00, §§ 59-62, 6 вересня 2005 р.). Відповідно, заявнику було виплачено компенсацію за нематеріальні збитки.

4 січня, 20 лютого та 2 жовтня 2006 р. заявник звертався до Голови Верховного Суду України з клопотанням переглянути рішення від 1 грудня 1998 р., але безуспішно.

8 травня 2003 р. заявник та двоє інших громадян звернулися до Київського районного суду зі скаргою проти ВАТ «Крименерго» через відключення електропостачання до квартири, в якій у позивачів був офіс.

27 квітня 2005 р. суд частково задовольнив скаргу заявника і зобов'язав відповідача відновити електропостачання. 14 жовтня 2005 р. відповідно до свідчень заявника рішення суду було виконано.

3 березня 2004 р. заявник не з'явився до Сімферопольського районного суду на розгляд справи, в якій він виступав позивачем. Канцелярія суду зареєструвала протокол із обвинуваченням у неповазі до суду через неявку позивача.

19 квітня 2004 р. Железнодорожний районний суд визнав заявника винним у неповазі до суду відповідно до ст. 185-3 Кодексу України про адміністративні порушення та призначив штраф у розмірі 136 грн. Заявник не був присутній на слуханні. Суд зазначив, що заявника було поінформовано про слухання належним чином, хоча він сам заперечив цей факт.

8 серпня 2004 р. заявник звернувся до Голови Апеляційного суду АР Крим з клопотанням переглянути рішення від 19 квітня 2004 р.

Листом від 30 серпня 2004 р. Голова суду повідомив заявника про безпідставність перегляду рішення.

27 вересня 2004 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, зокрема, на неможливість оскаржити рішення суду.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) та ст. 2 Протоколу 7 Конвенції, відхиливши решту скарг, та постановив, що встановлення самого факту порушення є достатньою справедливою компенсацією за нематеріальні збитки, завдані заявнику.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГУТКА проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 45846/05)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF GUTKA v. UKRAINE of 8 April 2010 (Application no. 45846/05).

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;
ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту».

Обставини справи

Заявниця у справі – Парасковія Володимирівна Гутка, 1932 р. н., проживає в м. Луцьк.

Відповідно до рішення Луцького міського суду від 14 грудня 1998 р. спадкове майно було розділено між матір'ю заявниці та її родичами.

26 серпня 1999 р. мати заявниці подарувала частину квартири, що належала їй відповідно до зазначеного вище рішення.

У вересні 1999 р. мати заявниці звернулася до Луцького міського суду щодо виселення з помешкання гр. З. В., М. В. та трьох інших осіб (її родичів).

18 грудня 1999 р. мати заявниці померла. 12 січня 2000 р. заявницю було залучено до справи як найближчу родичку померлої.

У лютому 2000 р. гр. З. В. та М. В. подали зустрічний позов із вимогою визнати договір від 26 серпня 1999 р. і відповідно заповіт матері заявниці недійсними. Також вони вимагали визнати за ними майнові права на відповідні частини спірного помешкання.

29 січня 2003 р. суд прийняв рішення на користь заявниці і наказав відповідачам звільнити приміщення, а також відхилив зустрічний позов гр. З. В. та М. В.

Відповідачі подали апеляцію, проте через недоліки в їх апеляції розгляд справи затягнувся на 4 місяці.

13 серпня 2003 р. Волинський обласний апеляційний суд постановив, що суд нижчої інстанції не взяв до уваги важливі докази, скасував рішення і відправив справу на новий розгляд.

5 вересня 2003 р. заявниця подала касаційну скаргу на вказане рішення. 12 жовтня 2006 р. Верховний Суд України відхилив її скаргу.

Із майже 30-и слухань у справі, проведених з вересня 1999 р. до 12 жовтня 2006 р., сім були відкладені у зв'язку з тим, що відповідачі не з'явилися до суду. Крім того, впродовж цього періоду було проведено три судових експертизи, що призвело до призупинення провадження на один рік та чотири місяці.

У листопаді 2006 р. Луцький міський суд прийняв справу до розгляду.

З 15 березня до 23 липня 2007 р. розгляд справи не проводився у зв'язку із призначенням додаткового вивчення справи.

20 грудня 2007 р. Луцький міський суд визнав договір від 26 серпня 1999 р. і заповіт матері заявниці недійсними та відхилив вимогу щодо виселення відповідачів.

З одинадцяти слухань, що відбулись у суді першої інстанції, одне було відкладено через неявку заявниці і два через неявку відповідачів.

2 квітня та 7 жовтня 2008 р. Волинський обласний апеляційний суд та Верховний Суд України відхилили апеляцію заявниці та підтвердили рішення суду першої інстанції.

28 листопада 2005 р. заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою, зокрема, на тривалість розгляду її справи у суді.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) та ст. 13 Конвенції, відхиливши решту скарг, і зобов'язав Україну виплатити заявниці впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 1 тис. 200 євро компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КОСТИЧЕВ проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 27820/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KOSTYCHEV v. UKRAINE of 8 April 2010 (Application no. 27820/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

Обставини справи

2 жовтня 2000 р. заявник у справі – Юрій Грігор'євич Костичев – звернувся до Київського районного суду м. Харків зі скаргою на колишнього роботодавця з приводу виплати заборгованості різних платежів, призначених йому у зв'язку із виходом на пенсію, включаючи компенсацію за затримку виплати заробітної плати.

16 жовтня 2002 р. районний суд частково задовольнив скаргу заявника, проте обидві сторони подали апеляційні скарги.

3 лютого 2003 р. до березня 2004 р. Апеляційний суд Харківської області декілька разів повертав справу до районного суду через процедурні помилки.

30 березня 2004 р. Апеляційний суд Харківської області вніс зміни до рішення від 16 жовтня 2002 р. і збільшив суму, призначену заявнику у справі. Окремим рішенням суд звернув увагу голови районного суду на численні проблеми при розгляді справи судом нижчої інстанції, що стали причиною затягування процесу.

У квітні 2004 р. заявник звернувся з касаційною скаргою до Верховного Суду України. 24 травня 2006 р. Верховний Суд підтримав рішення суду нижчої інстанції.

19 липня 2004 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, зокрема, на тривалість розгляду його справи у національних судах.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції, відхиливши решту скарг, і постановив, що встановлення самого факту порушення є достатньою справедливою компенсацією за нематеріальні збитки, завдані заявнику.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЛОТАРЕВ проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 29447/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF LOTAREV v. UKRAINE of 8 April 2010 (Application no. 29447/04).

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»

Обставини справи

Заявник – Віталій Валерьевіч Лотарев – 1972 р. н., відбуває покарання у в'язниці № 8 м. Житомир.

За словами заявника, 9 червня 2004 р. після планового обшуку в його камері він попросив охоронця П. прибрати за собою. У відповідь охоронці П. та Т. побили його. Лікар, що обстежив заявника, визнав стан здоров'я заявника задовільним, хоча в нього був жар та біль у грудях.

За даними представника Уряду України, з посиланням на адміністрацію в'язниці, заявник чинив опір під час особистого обшуку та намагався вдарити охоронця П. головою. Того ж дня охоронець П. надав адміністрації в'язниці письмове пояснення щодо застосування ним сили у зв'язку з фізичним опором заявника. Два інші охоронці підтвердили слова П., а лікар в'язниці у своєму звіті зазначив, що стан здоров'я заявника є задовільним, і він не скаржиться на погане самопочуття.

25 серпня 2004 р. мати заявника подала скаргу до прокуратури щодо жорстокого поводження з її сином. 17 вересня 2004 р. слідчий прокуратури м. Житомир прийняв рішення про відмову у відкритті кримінальної справи проти охоронця П. 28 жовтня 2004 р. заступник прокурора м. Житомир скасував вищевказане рішення, оскільки не було проведено всебічного розслідування обставин справи.

4 листопада 2004 р. співкамерник А. засвідчив, що через безлад, який залишився після обшуку камери, і відмову охоронця П. прибрати її заявник вжив ненормативну лексику по відношенню до охоронця, після чого охоронець його побив. Натомість свідчення охоронця Т. повністю збігалися зі свідченнями охоронця П.

З 15 по 29 листопада 2004 р. заявник проходив обстеження у Житомирському обласному бюро судово-медичної експертизи. Лікарі виявили у нього туберкульоз і травми середньої тяжкості, що були завдані не раніше, ніж за два місяці до обстеження, тобто пізніше, ніж стався інцидент 9 червня 2004 р. На цій підставі 2 грудня 2004 р. прокуратура м. Житомир відмовилася порушити кримінальну справу проти охоронця П. Натомість 3 грудня 2004 р. прокуратура зобов'язала адміністрацію в'язниці провести розслідування обставин, за яких заявник отримав тілесні ушкодження.

8 грудня 2004 р. адміністрація в'язниці надала звіт про те, що впродовж серпня – вересня 2004 р. жодних бійок за участю заявника не було зафіксовано, а сам він відмовився давати будь-які свідчення.

2 квітня 2005 р. прокуратура м. Житомир скасувала рішення від 2 грудня 2004 р. і призначила додаткове розслідування. Охоронець Т. надав нові свідчення, зокрема, що він не був серед охоронців заявника 9 червня 2004 р. Охоронець П. заявив, що сила проти заявника не застосовувалася. Співкамерник А. відмовився надавати пояснення. Інший співкамерник О. (який перебував у камері з 15 липня до 15 серпня 2004 р.) засвідчив, що помітив синці на обличчі заявника та на лівій стороні тіла, проте дізнався про їх походження зі слів заявника. Він також повідомив, що у нього та інших співкамерників не було конфліктів із заявником.

Згідно з медичним звітом, наданим 19 квітня 2005 р. на вимогу прокурора, тілесні ушкодження заявник міг отримати від ударів, зокрема тупими предметами, але не внаслідок випадкового падіння.

Того ж дня прокуратура м. Житомир прийняла нове рішення, яким відмовилася порушити кримінальну справу проти охоронців П. і Т., а також лікарів в'язниці, у зв'язку із відсутністю складу злочину в їхніх діях.

Представник Уряду України передав до суду копію листа з прокуратури м. Житомира від 20 квітня 2005 р., надісланого матері заявника, в якому її було поінформовано про вказане рішення та можливість його оскарження в прокуратурі Житомирської області у семиденний строк. Проте заявник і його мати спростували інформацію про те, що отримували лист.

Представник заявника у Європейському суді гр. Бущенко звертався до гр. Т. (кандидата медичних наук, професора кафедри кримінології, судової медицини та психіатрії Харківського національного університету внутрішніх справ), який є судовим медичним експертом найвищої категорії, за консультативним висновком. Відповідно до висновку, тілесні ушкодження заявник міг отримати від ударів ногами або предметом невеликого розміру. Гр. Т. зазначив, що туберкульоз та несприятливі умови утримання у в'язниці вплинули на тривалість загоєння ран, тому ушкодження могли бути завдані заявнику раніше, ніж у серпні – вересні 2004 р.

У листопаді 2001 р. у заявника виявили захворювання на туберкульоз. З березня 2002 р. він вирішив, що вже здоровий і відмовлявся від лікування, посилаючись на свої релігійні переконання.

24 квітня 2002 р. Богунський районний суд м. Житомир зобов'язав лікувати заявника насильно. Відповідно до аналізів, зроблених у 2005 р., хвороба відновилася.

З 4 грудня 2006 р. до 21 лютого 2008 р. заявник перебував на лікуванні в лікарні в'язниці № 61, після чого стан його здоров'я визнали задовільним. Однак згодом він знову захворів. За словами заявника, це відбулось через примусове поміщення його у камеру з хворими на туберкульоз.

З 5 жовтня 2001 р. заявник перебуває у в'язниці № 8 м. Житомир. Заявник вказав на незадовільні умови утримання у

в'язниці, додавання у їжу броду, що негативно впливало та кору головного мозку та потенцію ув'язнених, поганий стан камер та приміщень для лікування, недостатнє харчування, завищенні ціни у магазині в'язниці, відмову адміністрації в'язниці приймати та передавати передачі від матері заявника, а також конфіскацію передач. Адміністрація в'язниці спростовувала твердження заявника.

Заявник також скаржився на перегляд його кореспонденції адміністрацією в'язниці і на те, що його скарги не передавались органам влади. У травні 2006 р. мати заявника подала відповідну скаргу до Державного департаменту виконання покарань, але 18 серпня 2006 р. Житомирське відділення департаменту прийняло рішення про безпідставність її скарги, посилаючись на наявність листів, успішно надісланих заявником до органів прокуратури та інших органів влади у 2006 р.

3 серпня 2004 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, зокрема, на жорстоке поводження та незадовільні умови утримання його в ув'язненні.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 8 тис. євро компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МЄНШАКОВА проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 377/02)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF MENSHAKOVA v. UKRAINE of 8 April 2010 (Application no. 377/02)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту»;

ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявниця у справі – Александра Ємельяновна Меншакова – працювала на «Севастопольському морському заводі» (СМЗ), а після звільнення – на його дочірньому підприємстві «Совморсудокорпус» (СМСК) до липня 1997 р. Вона розпочала кілька проваджень проти своїх роботодавців щодо відшкодування заробітної плати, а згодом – щодо виплати компенсації за затримку розрахунку при звільненні відповідно до ст. 117 Кодексу законів про працю України.

У липні 1997 р. заявниця подала скаргу до Нахімовського районного суду м. Севастополь проти СМЗ.

8 липня 1997 р. суд зобов'язав підприємство сплатити їй 492 грн 17 коп. заробітної плати.

26 листопада 1997 р. заявниця розпочала нове провадження у тому самому суді проти СМЗ, щоб отримати компенсацію за затримку розрахунку.

5 серпня 1998 р. суд присудив їй 1 тис. 574 грн 40 коп. компенсації за період з 1 жовтня 1996 р. до 5 серпня 1998 р., коли з нею не розраховувалися.

15 жовтня 1997 р. та 5 жовтня 1998 р. було розпочато виконавчі провадження відповідно до зазначених рішень. 18 березня 1999 р. заявниця отримала всі кошти.

1 жовтня 2001 р. СМЗ звернувся до Верховного Суду України із запитом щодо апеляції на рішення від 5 серпня 1998 р.

23 квітня 2003 р. Верховний Суд прийняв скаргу до розгляду і запросив заявницю до участі у слуханнях. Суд скасував рішення від 5 серпня 1998 р. і направив справу на новий розгляд.

Тим часом, 15 березня 1999 р. заявниця відкрила провадження у Нахімовському суді, щоб отримати компенсацію за період із 6 серпня 1998 р. до 15 березня 1999 р., коли СМЗ не виплачував їй зарплату відповідно до рішення від 8 липня 1997 р.

Скарги заявниці від 26 листопада 1997 р. та 15 березня 1999 р. були об'єднані в одну справу. 26 листопада 2003 р. суд ухвалив рішення не на користь заявниці. Апеляції заявниці були відхилені.

У травні 1998 р. заявниця порушила також справу проти СМСК про виплату заборгованості із зарплати та компенсації за тривалу невиклату.

25 травня 1998 р. суд присудив їй 1 тис. 767 грн 38 коп. за період з 7 липня 1997 р. до 25 травня 1998 р. 12 липня 1999 р. заявниця отримала всі кошти відповідно до вказаного рішення.

У квітні заявниця порушила справу про виплату заборгованості із зарплати за період із 26 травня 1998 р. 19 квітня 1999 р. суд відхилив цю скаргу як необґрунтовану.

15 червня 1999 р. суд м. Севастополь припинив провадження у справі заявниці, взявши до уваги рішення від 25 травня 1998 р.

4 грудня 1999 р. заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою, зокрема, на тривалість розгляду її справи у суді.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявниці впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 2 тис. 100 євро компенсації за нематеріальні збитки та 40 євро за судові витрати.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ХУРАВА проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 8503/05)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KHURAVA v. UKRAINE of 8 April 2010 (Application no. 8503/05)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту»;

ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

22 травня 1992 р. заявницю у справі – Галіну Андреевну Хурава – було звільнено з роботи.

20 серпня 1992 р. заявниця подала скаргу до суду Суворовського району м. Одеса проти свого колишнього роботодавця з вимогою виплатити їй заборгованість із заробітної плати та інші платежі, що їй належали, а також компенсацію за недотримання процедури звільнення.

28 жовтня 1992 р. провадження у справі було відкладено через очікування результатів іншої справи щодо відновлення заявниці на роботі.

27 червня 2002 р. районний суд ухвалив рішення не на користь заявниці.

2 червня 2003 р. Апеляційний суд Одеської області скасував рішення від 27 червня 2002 р. та відправив справу на новий розгляд. Того ж дня окремою постановою суд звернув увагу Голови районного суду на тривалість судового провадження.

6 липня 2004 р. районний суд знову ухвалив рішення не на користь заявниці.

7 грудня 2004 р. апеляційний суд відхилив це рішення і прийняв нове, частково задовольнивши скаргу заявниці. Зокрема, суд зобов'язав виплатити заявниці 29 тис. 483 грн 71 коп. заборгованості із зарплати та компенсацію інших виплат, а також 2 тис. грн компенсації за нематеріальні збитки. Окремою постановою суд звернув увагу на тривалість судового провадження.

Заявниця подала касаційну скаргу на рішення від 7 грудня 2004 р. 13 липня 2007 р. Апеляційний суд Харківської області підтримав зазначене рішення суду.

16 лютого 2005 р. заявниця подала скаргу до Європейського суду з прав людини на тривалість розгляду її справи у суді.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) та ст. 13 Конвенції, не визнавши потреби розглядати справу за ст. 1 Протоколу 1. Суд зобов'язав Україну виплатити заявниці впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 3 тис. 100 євро компенсації за нематеріальні збитки та 30 євро за судові витрати.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ШАПОВАЛ проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 7411/05)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SHAPOVAL v. UKRAINE of 8 April 2010 (Application no. 7411/05)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд».

Обставини справи

Заявник у справі – Олег Юрьєвіч Шаповал – 1956 р. н., проживає у м. Донецьк. Впродовж певного часу заявник та чотири інших акціонери були власниками рівної кількості акцій приватної компанії А. У 1993 р. компанія придбала приміщення в іншого приватного підприємства в будівлі, що раніше перебувала у державній власності.

У листопаді 1993 р. акціонери вирішили ліквідувати компанію. 27 березня 1995 р. процедуру ліквідації було завершено, а компанію було вилучено із відповідного реєстру компаній. У результаті поділу майна компанії заявник отримав право власності на вказані вище приміщення. Проте, відповідно до свідчень заявника, він не зареєстрував своє право власності.

14 лютого 2000 р. гр. К. та її неповнолітні діти, спадкоємці одного з акціонерів компанії, подали скаргу до Київського районного суду м. Донецьк із вимогою віддати їм право власності на зазначену власність. Своєю чергою заявник подав зустрічну скаргу задля визнання його права власності на майно.

20 вересня 2004 р. суд наклав арешт на спірне майно.

У травні 2004 р. заявник подав скаргу проти Фонду державного майна, стверджуючи, що останній продав частину приміщень, що належали до спірного майна, приватній компанії. 14 червня 2004 р. було розпочато окреме провадження з цього питання.

14 червня 2004 р. Київський районний суд м. Донецьк ухвалив рішення на користь гр. К. Зокрема, суд визначив, що було порушено процедуру ліквідації компанії та розподілу її майна і визнав право власності на майно за гр. К., крім тих приміщень,

щодо яких ще тривав судовий процес. Суд також зобов'язав гр. К. виплатити заявнику та іншим акціонерам 64 тис 56 грн кожному.

16 серпня 2004 р. Донецький обласний апеляційний суд підтримав рішення суду нижчої інстанції. 21 вересня 2004 р. заявник подав касаційну скаргу. 21 серпня 2007 р. Київський міський апеляційний суд відхилив скаргу заявника.

10 лютого 2005 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, зокрема, на тривалість судового розгляду.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції, відхиливши решту скарг, і зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 1 тис. 200 євро компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ШАПОШНІКОВ проти України» від 8 квітня 2010 р. (заява № 30853/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF SHAPOSHNIKOV v. UKRAINE of 8 April 2010 (Application no. 30853/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд».

Обставини справи

5 жовтня 1995 р. Ленінський районний відділ УМВС м. Одеса порушив кримінальну справу проти заявника у справі, директора приватної компанії Г. – Александра Рудольфовіча Шапошнікова – на підставі ухилення від сплати податків. Заявник підписав підписку про невиїзд. 30 жовтня 1998 р. відділ УМВС призупинив кримінальне провадження. Заявник стверджував, що, незважаючи на прийняття зазначеного рішення, кримінальне провадження тривало.

16 квітня 1998 р. заявник подав скаргу до Суворовського районного суду м. Одеса проти відділу УМВС, Ленінської районної податкової інспекції м. Одеса та прокуратури Ленінського району

м. Одеса із вимогою виплатити йому компенсацію за матеріальні та нематеріальні збитки через відкриття проти нього кримінальної справи.

22 червня 2000 р. Суворовський суд частково задовольнив скаргу заявника та зобов'язав інспекцію виплатити йому 80 тис. грн компенсації за нематеріальні збитки. Рішення досі залишається невиконаним.

21 червня 2001 р. були внесені зміни до цивільно-процесуального кодексу, у зв'язку з чим заявник та податкова інспекція подали касаційні скарги.

16 липня 2002 р. суд першої інстанції залишив звернення заявника без розгляду.

18 лютого 2004 р. Верховний Суд України частково задовольнив касаційну скаргу інспекції, скасував рішення від 22 червня 2000 р. та відправив справу на новий розгляд.

14 квітня 2009 р. Верховний Суд частково задовольнив скаргу заявника і зобов'язав державну скарбницю виплатити йому 120 тис. грн.

26 листопада 2009 р. заявник подав касаційну скаргу до Верховного Суду, провадження досі триває.

У травні 1998 р. заявник звернувся до суду із вимогою до компанії «Реклама» виплатити йому заробітну плату. Декілька разів справу відправляли на повторний розгляд, але остаточне рішення прийнято не було.

23 серпня 2004 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривалість судового провадження.

Рішення суду

Суд однострійно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції, відхиливши решту скарг, і зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 1 тис. 600 євро компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ФЕЛЬДМАН проти України» від 8 квітня 2010 р. (заяви № 76556/01 та 38779/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF FELDMAN v. UKRAINE of 8 April 2010 (Applications nos. 76556/01 and 38779/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 (1) (c), (3), (4) «Право на свободу та особисту недоторканність»;

ст. 6 (1), (2), (3) (b), (c), (d) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 7 «Ніякого покарання без закону»;

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя»;

ст. 2 Протоколу 7 «Права на оскарження у кримінальних справах».

Обставини справи

Заявник у справі – Борис Мордуховіч Фельдман – віце-президент, засновник та головний акціонер банку «Славянський». 2 лютого 2000 р. Державна податкова міліція розпочала кримінальне провадження проти керівництва банку за ухилення від сплати податків. 10 березня 2000 р. Державна податкова адміністрація розпочала інше провадження про зловживання службовим становищем.

13 березня 2000 р. заявника у справі було заарештовано та направлено в ізолятор тимчасового утримання, а потім в СІЗО.

14 березня 2000 р. проти заявника було розпочато кримінальне провадження за зловживання службовим становищем із тяжкими наслідками.

Того ж дня Державна податкова адміністрація опублікувала прес-реліз у справі.

У квітні 2000 р. інформаційне агентство УНІАН розповсюдило інформацію щодо сесії Координаційного комітету боротьби з корупцією та організованою злочинністю, яку своєю чергою оприлюднили газети «Правда України», «Киевские ведомости», «Галицькі контракти».

18 квітня, 2 та 16 червня 2000 р. податкова міліція порушила ще три кримінальних провадження проти заявника і об'єднала їх в одну справу.

21 серпня 2000 р. заявника офіційно звинуватили в ухиленні від сплати податків, зловживанні службовим становищем, розкраданні майна та хабарництві.

1 лютого 2001 р. розслідування обставин справи було завершено.

У квітні 2001 р. «Радіо свобода» поширило інформацію про розмову, яка нібито відбулася між тодішнім Президентом України Л. Кучмою та головою Державної податкової адміністрації М. А. Відповідно до розмови за справою заявника пильно стежили і повинні були передати її до суду, на який заявник не зможе вплинути, щоб точно його засудити.

1 листопада 2001 р. слідчий відмовив заявнику в наданні ще одного адвоката гр. К., оскільки в нього вже було декілька захисників.

5 листопада 2001 р. Генеральний прокурор передав матеріали справи до Верховного Суду України, який перенаправив її до Апеляційного суду Луганської області, що своєю чергою передав її до Артемівського районного суду м. Луганськ.

10 грудня 2001 р. розпочалося судове провадження у справі. Під час слухань заявник та його адвокати неодноразово намагалися здійснити відвід судді, але безуспішно.

6 лютого 2002 р. прокурор звернувся до суду із вимогою заборонити заявнику подавати клопотання. Суд задовольнив клопотання прокурора.

Відповідно до свідчень заявника, суддя Л. також заборонив адвокатам спілкуватися із заявником у залі суду, оскільки вони могли з ним вільно спілкуватися в СІЗО.

8 квітня 2002 р. суддя Л. зупинив промову адвоката Ф., що виголошувалася з 22 березня 2002 р. впродовж семи слухань, і заборонив продовжувати її як «політичну та спрямовану на критику влади», а не на захист заявника. 9 квітня 2002 р. іншим трьом адвокатам заявника також було заборонено виступати з промовами на захист заявника. Відповідь заявника суду також було перервано.

19 квітня 2002 р. Артемівський суд визнав заявника винним в ухилянні від сплати податків і зловживанні службовим становищем та засудив його до дев'яти років позбавлення волі. Апеляцію на рішення суду було подано в Апеляційний суд Луганської області.

3 вересня 2002 р. слухання відбувалися за відсутності адвокатів заявника Ф. та А., хоча заявник і його адвокат П. наполягали на їхній присутності. Заявнику було відмовлено у праві відповіді суду.

14 вересня 2002 р. Апеляційний суд підтримав рішення суду нижчої інстанції з незначними поправками, також окремим рішенням суд відзначив порушення кодексу етики адвокатами Ф. та А.

10 березня 2004 р. Верховний Суд України виправдав заявника відповідно до статті про ухиляння від сплати податків і залишив у силі вирок щодо зловживання службовим становищем, скоротивши термін ув'язнення заявника до п'яти років. Суд не виявив процесуальних порушень у роботі судів нижчої інстанції.

Досудове утримання заявника в ув'язненні декілька разів подовжувалося у зв'язку з підозрою в тяжких злочинах.

16 травня 2000 р. та 27 квітня 2001 р. заявник безуспішно звертався до суду з клопотанням про звільнення з-під арешту. 30 травня 2002 р. Верховний Суд скасував рішення судів нижчої інстанції та передав справу для нового розгляду до суду першої інстанції.

21 серпня 2001 р. Печерський районний суд м. Київ задовольнив клопотання про звільнення заявника.

22 серпня 2001 р. заявнику, який збирався залишити СІЗО, надійшов ордер про початок слідства за новим обвинуваченням.

Заявник намагався оскаржити рішення про нове ув'язнення, однак безуспішно.

24 серпня 2001 р. Шевченківський суд подовжив термін досудового ув'язнення заявника до 2 вересня 2001 р., а згодом – до 7 жовтня 2001 р.

1 лютого 2002 р. суд у черговий раз відхилив клопотання заявника про звільнення.

14 листопада 2000 р. та 2 вересня 2004 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргами, зокрема, на

тривалість та незаконність досудового утримання, брак незалежності та безсторонності національного суду, порушення його права на захист та презумпцію невинуватості.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 5 (1), 5 (3), 5 (4), 6 (1), 6 (2), 6 (3) (с) Конвенції, відхиливши решту скарг, і зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 8 тис. євро компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ВІСЛОГУЗОВ проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 32362/02)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF VISLOGUZOV v. UKRAINE of 20 May 2010 (Application no. 32362/02)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту».

Обставини справи

Заявник – Сергій Ніколаєвіч Віслогузов народився в 1965 р. у м. Фрунзе (Херсонська область).

13 лютого 2001 р. заявника направили до Північної виправної колонії № 90 для відбуття покарання, звільнено – 7 грудня 2005 р.

На момент прибуття до Колонії № 90 заявник хворів на туберкульоз, втрату ваги і хронічний гепатит.

Після проведення медичного обстеження йому прописали спеціальну дієту, яка, на думку заявника, була незадовільною.

11 травня 2002 р. заявника було поміщено в лікарню при виправній колонії № 10, у якій впродовж місяця його лікували від хронічного гепатиту.

У жовтні 2002 р., лютому і березні 2003 р. заявник пройшов рентгенологічне обстеження на туберкульоз, проте очевидно, не отримав лікування.

За даними, наданими представником Уряду України, після скарг заявника 2 та 19 січня, а також 17 вересня 2003 р. було проведено обстеження у медичному відділенні колонії № 90, відповідно до якого у заявника були виявлені неврологічні порушення та надане амбулаторне лікування. За словами заявника, декілька разів йому силою вводили психотропні препарати, що зашкодили його здоров'ю. Однак він не подавав скарг до органів влади з цього приводу.

За словами заявника, в колонії № 90 його спочатку тримали в камері розміром 150 кв. м із загальною кількістю засуджених у 200 осіб. Згодом його перевели у камеру розміром 50 кв. м і тримали разом із 15 іншими засудженими. Йому доводилось спати на старих матраці та подушці, води та їжі було недостатньо. Загалом гігієнічні та санітарні умови у колонії були незадовільними. Відповідно до інформації представника Уряду України, умови перебування в колонії № 90 відповідали нормам.

З 4 листопада 2003 р. до 26 лютого 2004 р. заявника утримували у СІЗО м. Сімферополь. Відповідно до інформації представника Уряду України, заявник утримувався в камерах належного розміру, з достатньо кількістю ліжок, вентиляційна система була в належному стані.

За словами заявника, в СІЗО його помістили у камеру розміром 30 кв. м, а кількість затриманих складала не менше 40 осіб. Їм доводилось спати по черзі, оскільки кількість ліжок була недостатньою. Через надмірну кількість людей завжди відчувалася нестача свіжого повітря.

Зі слів заявника, під час ув'язнення він подавав скарги до органів державної влади з різних питань. Він не відсилав деякі з них через адміністрацію в'язниці, як цього вимагає українське законодавство, а передавав їх своїй дружині, яка потім надсилала їх адресатам. Заявник стверджує, що робив це для того, щоб листи не були перехоплені працівниками в'язниці.

25 лютого 2003 р. заявника помістили у карцер на 15 днів за порушення процедури відправлення листів.

31 липня 2002 р. дружина заявника надіслала лист до Європейського суду з прав людини з наміром подати скаргу від імені заявника.

21 жовтня 2002 р. під час візиту до заявника вона передала йому листа-відповідь суду. Однак працівники в'язниці вилучили його на підставі того, що лист було отримано незаконно.

Листом від 22 листопада 2002 р. дружина заявника поскаржилась Європейському суду на конфіскацію листа та попросила допомоги. Суд надіслав новий набір документів, необхідних для подання заяви.

15 жовтня 2003 р. заявник передав заповнений бланк заяви й лист, яким уповноважив свою дружину діяти від його імені, та додаткові матеріали.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3, ст. 8 та ст. 13 Конвенції, а також постановив, що Україна не виконала своїх зобов'язань відповідно до ст. 34 Конвенції. Суд зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 8 тис. євро компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ГАЛАТ проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 716/05)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF GALAT v. UKRAINE of 20 May 2010 (Application no. 716/05)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд».

Обставини справи

Заявниця у справі – Валентіна Алексєєвна Галат – працювала бухгалтером на державному підприємстві «Черкаситрансгаз».

У травні 1998 р. на рахунках підприємства було виявлено недостачу у 70 тис. грн. 30 листопада 1998 р. міліція відкрила

кримінальну справу проти заявниці за фактом розкрадання державних коштів. 20 січня 1999 р. було порушено кримінальну справу також за фактом службової підробки та недбалості.

26 січня 1999 р. була порушена кримінальна справа також проти гр. М. за фактом розкрадання. 1 квітня 1999 р. справу заявниці та гр. М. було об'єднано.

18 квітня 2000 р. суд м. Кременчук визнав заявницю винною у розкраданні державних коштів та засудив її до десяти років позбавлення волі з конфіскацією майна. Того ж дня заявницю було ув'язнено.

7 червня 2000 р. Полтавський обласний суд (з червня 2001 р. Апеляційний суд Полтавської області) скасував зазначене рішення і направив справу на додаткове розслідування.

15 серпня 2000 р. заявницю було звільнено.

11 січня 2001 р. після проведення додаткового розслідування, в ході якого було здійснено перевірку почерку та документації, справу було передано до суду.

3 грудня 2003 р. суд м. Кременчук засудив заявницю за розкрадання коштів до п'яти років ув'язнення з конфіскацією майна і позбавив її права займати посади, що передбачають фінансову відповідальність, на три роки.

12 березня 2004 р. Апеляційний суд Полтавської області скоротив термін ув'язнення заявниці до трьох років і шести місяців.

11 листопада 2004 р. Верховний Суд України зняв із заявниці заборону займати посади, що передбачають фінансову відповідальність, але підтримав рішення від 3 грудня 2003 р. та 12 березня 2004 р.

Заявниця зверталася до Верховного Суду з клопотанням переглянути справу, але безрезультатно.

22 грудня 2004 р. заявниця звернулася до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривалість розгляду її справи у суді.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції, відхиливши решту скарг, і зобов'язав Україну виплатити заявниці

впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 600 євро компенсації за нематеріальні збитки та 200 євро за судові витрати.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КАМИШЕВ проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 3990/06)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF KAMYSHEV v. UKRAINE of 20 May 2010 (Application no. 3990/06)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 (1) (c), (f), (4) та (5) «Право на свободу та особисту недоторканність»;

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту»;

ст. 14 «Заборона дискримінації».

Обставини справи

Заявником у справі виступив Олег Леонідович Камишев, 1960 р. н.

У березні 2003 р. влада Білорусі заарештувала гр. Д., колишнього заступника голови Державного митного комітету Республіки Білорусь, за невиконання службових обов'язків. Заявника було залучено до справи як свідка. Арешт гр. Д. був частиною організованої Республікою Білорусь кампанії, спрямованої на «боротьбу із корупцією та порушеннями, здійсненими державними службовцями».

За твердженням заявника, восени 2004 р. слідчі органи чинили на нього тиск для того, щоб він свідчив проти гр. Д., погрожуючи заарештувати його у випадку відмови.

У грудні 2004 р. заявник приїхав до Житомира, щоб відвідати свою бабусю. Під час перебування в Україні з ним стався серцевий напад і його було госпіталізовано. Медична комісія надала йому другу групу інвалідності. За твердженням заявника, його дружина

повідомила слідчі органи Білорусі про його місцеперебування в Україні та хворобу.

На початку 2005 р. заявник отримав дозвіл на проживання в Україні.

8 червня 2005 р. у Білорусі проти заявника було відкрито кримінальну справу за зловживання владою під час його перебування на посаді службовця митниці згідно із частиною третьою статті 424 Кримінального кодексу Білорусі, яка передбачає максимальне покарання у вигляді десяти років позбавлення волі. 7 липня 2005 р. компетентний орган Білорусі видав міжнародний ордер на арешт заявника, а 29 липня 2005 р. його було заарештовано у м. Житомир.

1 серпня 2005 р. Корольовський районний суд м. Житомир прийняв рішення про затримання заявника терміном на десять днів.

3 серпня 2005 р. Генеральна прокуратура України отримала факсом від Генеральної прокуратури Білорусі вимогу про екстрадицію заявника. Оригінал вимоги та супровідні документи надійшли 12 серпня 2005 р.

4 серпня 2005 р. заявник поскаржився на головний біль та запаморочення, до нього було викликано швидку допомогу. Лікарі зробили висновок, що стан здоров'я дозволяє помістити його в ізолятор тимчасового утримання.

8 серпня 2005 р. Корольовський суд подовжив строк ув'язнення заявника на один місяць для його подальшої екстрадиції до Білорусі.

16 серпня 2005 р. ГПУ вирішила здійснити екстрадицію заявника до Білорусі.

19 серпня 2005 р. представники заявника звернулися до Печерського районного суду м. Києва зі скаргою на рішення про екстрадицію заявника.

23 серпня 2005 р. ГПУ призупинила процес екстрадиції у зв'язку із провадженням у Печерському районному суді.

26 серпня 2005 р. Апеляційний суд Житомирської області підтримав рішення від 8 серпня 2005 р. У той самий день у заявника стався другий серцевий напад, його перевели до

центральної міської лікарні м. Житомира, де залишили під наглядом міліції до 8 вересня 2005 р.

2 вересня 2005 р. Печерський суд задовольнив апеляційну скаргу заявника і заборонив його екстрадицію до Білорусі.

8 вересня 2005 р. заявника було звільнено. Він залишився в лікарні до 13 вересня 2005 р., однак вже без охорони міліції.

16 вересня 2005 р. ГПУ подала апеляцію на рішення суду від 2 вересня 2005 р.

13 жовтня 2005 р. заявник звернувся за медичною допомогою до спеціалізованої нейрохірургічної лікарні м. Києва, однак не з'явився туди. За інформацією, наданою представником Уряду, з того часу місцезнаходження заявника невідоме.

10 листопада 2005 р. Апеляційний суд м. Києва скасував рішення Печерського суду від 2 вересня 2005 р. Суд постановив, що екстрадиція заявника підпадає під дію Мінської конвенції, а не Європейської конвенції про екстрадицію, оскільки Україна і Білорусь є учасницями першої конвенції, а не другої. Він також відзначив, що суд першої інстанції повністю проігнорував аргументи ГПУ про відсутність будь-яких політичних мотивів кримінального переслідування заявника владою Білорусі. Крім того, Апеляційний суд підкреслив, що Печерський суд не мав повноважень переглядати рішення про екстрадицію заявника, оскільки подібні рішення входять виключно до компетенції ГПУ.

26 січня 2006 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, зокрема, на незаконний арешт і зволікання з боку влади у встановленні законності затримання.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 5 (1) (f) та ст. 5 (4) Конвенції, відхиливши решту скарг.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «КУРОЧКІН проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 42276/08)

Judgment of the European Court of Human Rights in **CASE OF KUROCHKIN v. UKRAINE** of 20 May 2010 (Application no. 42276/08)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя».

Обставини справи

Заявник у справі, Владислав Володимирович Курочкін, 1955 р. н., проживає у м. Київ.

26 липня 2004 р. заявник та його дружина, гр. К, усиновили хлопчика-сироту В. Ж.

З січня 2005 р., через конфлікт дружина заявника з одного боку та заявник і В. Ж. – з іншого припинили вести спільне домашнє господарство. Дружина заявника переїхала до літнього будинку.

У жовтні 2006 р. заявник подав заяву про розлучення з гр. К. до Шевченківського районного суду м. Київ.

27 жовтня 2006 р. у відповідь на запит гр. К. Вишгородська районна державна адміністрація Київської області рекомендувала скасувати усиновлення В. Ж. в інтересах дитини. В її висновку вказувалося, що хлопчик виявив бажання залишитися з прийомним батьком, а останній прагнув і надалі піклуватися про дитину.

У листопаді 2006 р. дружина заявника подала до Вишгородського суду позов про скасування усиновлення В. Ж. нею та її чоловіком на тій підставі, що хлопець кілька разів нападав на неї, а заявник, який був присутній під час інцидентів, не завадив таким діям усиновленого.

У ході судового розгляду заявник та усиновлений заперечували проти скасування усиновлення заявником, але не виступали проти скасування усиновлення гр. К. Заявник зазначав, що не був свідком нападів В. Ж. на гр. К.

6 березня 2007 р. заявник та гр. К. розлучилися, а 20 липня 2007 р. заявник одружився з гр. В. Т.

9 серпня 2007 р. Шевченківський районний суд задовольнив позов гр. К. та скасував усиновлення В. Ж. нею та заявником. Суд постановив передати дитину органам з опіки та піклування. Проте

В. Ж. продовжував проживати із заявником, його так і не було передано до спеціалізованої установи.

28 серпня 2007 р. Шевченківський суд розділив квартиру між заявником та гр. К. Кожний із них отримав кімнату у квартирі, а інші приміщення залишилися у спільному користуванні.

17 грудня 2007 р. Апеляційний суд м. Київ відхилив апеляційну скаргу заявника на тій підставі, що останній не надав жодних доказів, які б підтвердили його можливість позитивно впливати на хлопчика та забезпечити йому нормальний особистий розвиток.

27 лютого 2008 р. Верховний Суд України вирішив не розглядати касаційну скаргу заявника.

3 червня 2008 р. Шевченківська райдержадміністрація м. Києва призначила заявника піклувальником В. Ж. в інтересах останнього.

11 вересня 2008 р. гр. К. подала позов до Шевченківського районного суду про скасування рішення Шевченківської районної адміністрації м. Києва від 3 червня 2008 р., оскільки воно суперечило рішенню Шевченківського районного суду від 9 серпня 2007 р. Вона наполягала на тому, що проживання з В. Ж. в одній квартирі створюватиме загрозу її життю.

23 вересня 2008 р. суд прийняв позов до розгляду. Сторони не повідомляли Європейський суд про подальший розвиток подій.

1 серпня 2008 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на те, що рішення національного суду про скасування усиновлення було несправедливим і зруйнувало його сім'ю.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 8 Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 6 тис. євро компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ЛОПАТІН та МЄДВЄДСКІЙ проти України» від 20 травня 2010 року (заява № 2278/03 та 6222/03)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF LOPATIN AND MEDVEDSKIY v. UKRAINE of 20 May 2010 (Application no. 2278/03 and 6222/03).

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 (1) «Право на свободу та особисту недоторканність»;

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту».

Обставини справи

Заявниками у справі виступили Сергей Юрьевич Лопатін (перший заявник), 1975 р. н. та Александр Георгієвич Медведскій (другий заявник), 1976 р. н.

10 липня 1999 р. заявники були затримані міліцією та направлені до Торезького міського відділу УМВС. За словами заявників, у відділку їх жорстоко побили, щоб отримати зізнання у спробі пограбування та вбивства гр. Л.

12 липня 1999 р. заявники були впізнані свідками гр. С. та гр. Гн., а також потерпілим гр. Л.

Утримання заявників у відділку міліції не реєструвалося до 13 липня 1999 р., коли їх було офіційно заарештовано. За інформацією представника Уряду України, перший заявник чинив спротив міліції.

15 липня 1999 р. судовий медичний експерт обстежив заявників і надав свій звіт. Лікар виявив синці та подряпини на обличчі, руках, ногах, стегнах та спині заявників. Він зробив висновок, що синці могли бути спричинені ударами важких предметів, зокрема міліцейським кийком, і класифікував їх як незначні тілесні ушкодження.

6 серпня 1999 р. прокуратура м. Торез відмовилась відкрити кримінальну справу за зверненнями заявників щодо жорстокого поводження міліції за відсутністю доказів.

Листом від 24 листопада 1999 р. голова відділку міліції м. Торез поінформував прокурора м. Торез про те, що заявників привезли до відділку 10 липня 1999 р. Перевірка наданої ними інформації тривала до 13 липня 1999 р.

7 грудня 1999 р. прокурор відокремив матеріали стосовно затримання заявників між 10 та 13 липня 1999 р. від їх кримінальної справи з метою проведення додаткового розслідування щодо можливого незаконного утримання їх під вартою.

Розслідування у кримінальній справі щодо заявників було завершено 9 лютого 2000 р., і справу було передано до Донецького обласного суду. 17 березня 2000 р. справу було направлено на додаткове розслідування.

4 травня 2000 р. кримінальну справу проти заявників було знову передано до суду.

7 червня 2002 р. Донецький апеляційний суд засудив першого заявника до дев'яти років ув'язнення за пограбування, а другого – до п'ятнадцяти років ув'язнення за спробу пограбування та спробу вбивства. Окремою постановою суд зобов'язав прокурора м. Торез перевірити законність утримання заявників у Торезькому відділку міліції 10-13 липня 1999 р. та їхню скаргу на жорстоке поводження.

14 листопада 2002 р. Верховний Суд України підтримав рішення Донецького апеляційного суду.

23 вересня 2003 р. прокурор допитав задіяних у справі міліціонерів.

25 вересня 2003 р. Торезький суд скасував рішення, яким було відмовлено у відкритті кримінальної справи щодо звинувачень у жорстокому поводженні від 6 серпня 1999 р., та відправив справу на додаткове розслідування.

3 жовтня 2003 р. прокуратура м. Торез, отримавши свідчення медичного експерта, відмовилася відкривати кримінальну справу. Також не було знайдено доказів незаконного утримання заявників у відділку з 10 до 13 липня 1999 р.

Торезький суд скасував рішення від 3 жовтня 2003 р. і направив справу на додаткове розслідування, після проведення якого

прокурор відмовився відкривати кримінальну справу про жорстоке поводження.

14 квітня 2005 р. прокуратура м. Торез доручила відділку міліції м. Торез провести внутрішнє розслідування обставин затримання заявників у справі.

15 квітня 2005 р. виконуючий обов'язки голови відділку міліції м. Торез дав відповідь, що це неможливо, оскільки документація того часу була знищена після закінчення трирічного терміну зберігання.

15 квітня 2005 р. прокуратура м. Торез відмовилася відкривати кримінальну справу. Було прийнято рішення, що тілесні ушкодження, завдані першому заявнику, були результатом законного застосування сили міліцією, а тілесні ушкодження, отримані другим заявником, були результатом бійки зі співкамерником. Було також встановлено, що заявники незаконно утримувалися у відділку міліції м. Торез у період з 10 по 13 липня 2005 р., однак його працівники не можуть нести кримінальну відповідальність за зловживання своїми повноваженнями, оскільки за даним обвинуваченням вже сплив строк давності. Заявники не подавали апеляцію на це рішення.

21 грудня 2002 р. та 3 лютого 2003 р. заявники звернулися зі скаргами до Європейського суду з прав людини, зокрема на жорстоке поводження з ними.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення ст. 3, ст. 5 (1) та ст. 6 (1) Конвенції та зобов'язав Україну виплатити першому заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 8 тис. євро компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МИРСЬКИЙ проти України» від 20 травня 2010 року (заява № 7877/03)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF MYRSKYI v. UKRAINE of 20 May 2010 (Application no. 7877/03).

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 10 «Свобода вираження поглядів».

Обставини справи

Заявником у справі є Рудольф Якович Мирський, громадянин України, 1932 р. н., мешканець Львова, доктор політичних наук, професор, який обіймає керівні посади у Міжнародному центрі «Холокост», Асоціації національних меншин Львівської області, Міжнародному антифашистському конгресі.

У березні 1999 р. заявник брав участь у роботі круглого столу, організованого асоціацією «За міжетнічний мир та злагоду в Україні» з нагоди Міжнародного тижня проти расизму.

26 березня 1999 р. газета «Україна і світ сьогодні» надрукувала уривки із заяв учасників круглого столу, включаючи заявника, під заголовком «Юдофобія на рівні політики?». Однією з тез, що приписувалась заявнику, була така: «На жаль, юдофобія може розглядатись не лише як соціальна поведінка, але і як складова політики. Наприклад, самопроголошена Партія української єдності, яка виголошує за мету прищеплення людям ідеології та психології національного екстремізму, здійснює свою діяльність у Львові».

28 квітня 1999 р. 13 членів установчого комітету Партії української єдності подали позов про захист від наклепу на заявника та редакцію газети до Залізничного районного суду м. Львова.

11 серпня 1999 р. суд висунув вимогу конкретизувати позов та надати додаткові документи, що вони і зробили 27 жовтня 1999 р.

Відповідно до роз'яснення судді, наданого заявникові у липні 2003 року, позов не розглядався з 28 квітня 1999 року до 2 жовтня

2001 року «у зв'язку із досудовою підготовкою». Також лист містив відмову від будь-яких подальших пояснень.

Заявник заперечував проти позову партії, зауважуючи, що речення було власною інтерпретацією його слів журналістом.

Гр. Л., який готував публікацію, було допитано як свідка. Він заявив, що це був дослівний виклад думки заявника, зробленої на круглому столі. Однак зазначив, що аудіо запис було знищено після закінчення однорічного строку зберігання.

Рішенням суду від 7 березня 2002 р. вимоги позивачів були частково задоволені. Суд визнав, що твердження, які оскаржувалися, дійсно були зроблені заявником, а також, що вони були неправдиві та образливі. Суд постановив, що публікація спростування та вибачень газетою становитиме достатню компенсацію позивачам за нематеріальну шкоду.

У липні 2002 р. суд дав додаткове роз'яснення до зазначеного рішення, вказавши, що твердження заявника не відповідають дійсності та, відповідно, завдають шкоди гідності й репутації позивачів.

9 вересня 2002 р. Апеляційний суд Львівської області ухвалив рішення не на користь заявника і підтримав рішення від 7 березня 2002 р.

Заявник подав касаційну скаргу, в якій зазначив, що його твердження було оціночним судженням, зробленим у контексті вільної політичної дискусії. Він стверджував, що вказане оціночне судження мало фактичне підґрунтя, оскільки екстремістські тенденції простежувалися у деяких публікаціях позивачів. Заявник також звернув увагу на той факт, що понад два роки позов не розглядався судом першої інстанції, що призвело до втрати аудіозапису – найважливішого доказу в справі.

12 жовтня 2002 р. у газеті «Україна та світ сьогодні» були опубліковані спростування та вибачення відповідно до рішення від 7 березня 2002 р.

31 березня 2002 р. Верховний Суд України відхилив касаційну скаргу заявника як необґрунтовану.

26 лютого 2003 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини, зокрема, на порушення його права на вільне вираження поглядів.

Рішення суду

Суд одностайно вирішив, що немає потреби окремо розглядати скаргу щодо порушення ст. 6 (1), визнав порушення положень ст. 10 Конвенції, а також зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 1 тис. 200 євро компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МКРТЧАН проти України» від 20 травня 2010 року (заява № 21939/05)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF MKRTCHYAN v. UKRAINE of 20 May 2010 (Application no. 21939/05)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 1 «Захист права власності» Протоколу 1.

Обставини справи

Заявником у справі є Єгор Місакович Мкртчян, 1949 р. н., мешканець м. Полтава.

Рішенням від 1 лютого 1999 р. Київський районний суд м. Полтава постановив приватній компанії У. відновити заявника на посаді і сплатити йому заборгованість із заробітної плати у сумі 1 тис. 916 грн 20 коп., але це рішення залишилося невиконаним.

У невстановлений час компанію-боржника було реорганізовано, внаслідок чого, *inter alia*, було змінено її назву з У. на К. З огляду на цей факт, 28 травня 2001 р. заявник подав позов до Київського районного суду м. Полтава, вимагаючи проголошення компанії К. правонаступницею компанії У., виплати заборгованості із заробітної плати та інших платежів.

З різних причин у період 2001-2005 рр. не було проведено жодного судового слухання, переважно через відсутність однієї чи обох сторін у справі.

26 серпня 2004 р. Господарський суд Полтавської області ліквідував компанію К., внаслідок чого її було вилучено з реєстру підприємств.

У липні 2005 р., коли заявнику стало відомо про факт ліквідації компанії К., він звернувся до Київського районного суду м. Полтава з проханням припинити судовий розгляд, що суд і зробив 27 липня 2005 р.

У 2005 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на тривалий судовий розгляд його справи в національному суді.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції, постановивши, що немає необхідності перевіряти скаргу за ст. 1 Протоколу 1, та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 1 тис. 300 євро компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «МОСКАЛЕНКО проти України» від 20 травня 2010 року (заява № 37466/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF MOSKALENKO v. UKRAINE of 20 May 2010 (Application no. 37466/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 5 (3) «Право на свободу та особисту недоторканність».

Обставини справи

Заявник у справі, Алексей Александрович Москаленко, 1982 р. н., наразі відбуває строк покарання в ув'язненні.

16 липня 2003 р. заявника було заарештовано за підозрою у тяжкому вбивстві, пограбуванні та підпалі.

19 липня 2003 р. Маріїнський районний суд Донецької області вирішив залишити його під арештом, зазначивши, що це є необхідним заходом у зв'язку з тяжкістю злочину, в якому його підозрюють, а також тому, що заявник може спробувати втекти чи перешкодити проведенню слідства.

15 вересня та 15 жовтня 2003 р. суд подовжив утримання заявника під арештом.

Апеляція та подальші звернення заявника про звільнення були відхилені.

Пізніше було заарештовано гр. С. і гр. Г., а їхню справу об'єднано зі справою заявника.

17 листопада 2003 р. заявнику було висунуто офіційне обвинувачення.

Після проведення кількох слухань 9 грудня 2004 р. суд призначив додаткове розслідування.

1 березня 2005 р. додаткове розслідування завершилося і справу було направлено в Апеляційний суд Донецької області. 21 березня 2005 р. суд знову відправив справу на додаткове розслідування, яке завершилося 30 червня 2005 р.

30 січня та 27 травня 2005 р. влада подовжила досудове ув'язнення заявника.

1 листопада 2006 р. Апеляційний суд Донецької області виніс рішення у справі заявника, відповідно до якого його було визнано винним та засуджено до п'ятнадцяти років ув'язнення.

Під час розгляду апеляційних звернень заявник залишався під арештом.

14 лютого 2008 р. Верховний Суд України частково скасував рішення суду першої інстанції і відправив справу на новий розгляд, який розпочався 27 березня 2008 р. Заявник неодноразово звертався з клопотаннями про звільнення, проте безрезультатно.

21 вересня 2009 р. Апеляційний суд Донецької області підтримав попереднє рішення суду. Заявник подав апеляцію до Верховного Суду України, але рішення ще не відоме.

5 жовтня 2004 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, зокрема, на тривалість попереднього ув'язнення, яке загалом становило 4 роки, 10 місяців та 25 днів.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 5 (3) Конвенції, зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 4 тис. 100 євро компенсації за нематеріальні збитки.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ПЕЛЕВІН проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 24402/02)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF PELEVIN v. UKRAINE of 20 May 2010 (Application no. 24402/02)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та протоколів до неї, зокрема:

ст. 6 (1), (2) і (3) (e) «Право на справедливий судовий розгляд»;

ст. 8 «Право на повагу до приватного і сімейного життя»;

ст. 13 «Право на ефективний засіб правового захисту»;

*ст. 2 (1) «Право на оскарження у кримінальних справах»
Протоколу 7.*

Обставини справи

Заявником у справі виступив Микола Миколайович Пелевін, 1938 р. н., що проживає у м. Львів.

22 липня 1999 р. між заявником та громадянином М. М. Е. виникла суперечка з приводу доступу до горища у будинку, в ході якої заявник завдав тілесних ушкоджень гр. М. М. Е.

18 серпня 1999 р. гр. М. М. Е. звернувся зі скаргою на заявника до Залізничного районного суду м. Львів, вимагаючи відшкодування моральних збитків.

7 червня 2000 р. заявник звернувся до того самого суду із вимогою розпочати кримінальне провадження проти гр. М. М. Е. за нанесення легких тілесних ушкоджень.

13 липня 2000 р. суд, в особі судді Ю. П. Ф., розпочав кримінальне провадження проти заявника і вирішив надати гр. М. М. Е. статус потерпілого у справі.

9 червня, 3 серпня 2000 р., 27 квітня 2001 р. заявник звернувся до голови суду з вимогою усунути суддю Ю. П. Ф. від справи. Заявник зазначив, *inter alia*, що суддя не дозволив йому користуватися російською мовою у суді, зокрема поставити запитання свідкам. 18 жовтня 2000 р. та 27 квітня 2001 р. голова суду відхилив скаргу заявника як необґрунтовану.

18 травня 2001 р. суд відхилив вимогу заявника про відкриття кримінальної справи проти гр. М. М. Е. та членів його сім'ї. 25 грудня 2001 р. Апеляційний суд Львівської області відхилив апеляційну скаргу заявника.

21 червня 2001 р. Залізничний районний суд м. Львів визнав заявника винним у нанесенні легких тілесних ушкоджень гр. М. М. Е. та свавільній поведінці в липні 1999 р., зобов'язав його сплатити адміністративний штраф і відповідно до закону про амністію звільнив його від кримінальної відповідальності через поважний вік. Крім того, суд зобов'язав заявника сплатити гр. М. М. Е. компенсацію за моральні збитки та судові витрати у розмірі 2 тис. 406 грн., а також дозволив йому користуватися російською мовою під час слухань.

Заявник подав апеляцію до Апеляційного суду Львівської області, яку було відхилено 25 вересня 2001 р.

16 березня 2002 р. заявник звернувся з касаційною скаргою до Верховного Суду України. 9 квітня 2002 р. суддя В. С. Верховного Суду повідомив заявника про відмову перегляду його заяви в порядку виключного провадження.

13 червня 2003 р. Верховний Суд прийняв до розгляду касаційну скаргу заявника. 31 липня 2003 р. після вивчення матеріалів справи Суд відхилив скаргу заявника в порядку звичайного провадження.

21 травня 2002 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою, зокрема, на початкову відмову Верховного Суду України розглядати його касаційну скаргу.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення ст. 6 (1) Конвенції, відхиливши решту скарг.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ПОХЛЄБІН проти України» від 20 травня 2010 р. (заява № 35581/06)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF POKHLEBIN v. UKRAINE of 20 May 2010 (Application no. 35581/06)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування».

Обставини справи

24 червня 2004 р. заявника у справі, Дмитрія Вікторовіча Похлєбіна, 1970 р. н., було заарештовано за підозрою у торгівлі наркотиками. 24 грудня 2004 р. з огляду на поганий стан здоров'я його було звільнено з-під арешту під підписку про невиїзд.

12 листопада 2005 р. заявник та ще двоє осіб розпочали сварку та побили гр. А. і його сина, при цьому заявник пограбував потерпілих. 16 листопада 2005 р. його було заарештовано за цей злочин.

19 травня 2006 р. Київський районний суд м. Сімферополь визнав заявника винним у зазначених вище злочинах та засудив його до шести років ув'язнення з конфіскацією майна.

25 липня 2006 р. Апеляційний суд Автономної Республіки Крим відхилив апеляцію заявника і підтримав рішення від 19 травня 2006 р.

13 лютого 2007 р. Верховний Суд України відхилив касаційну скаргу заявника і підтримав рішення судів нижчої інстанції.

3 жовтня 2007 р. міський суд м. Гола Пристань, взявши до уваги поганий стан здоров'я заявника, звільнив його. Рішення суду було виконане 21 грудня 2007 р.

13 серпня 2006 р. заявник звернувся до Європейського суду з прав людини зі скаргою на неналежні умови утримання його під

арештом і ненадання належної медичної допомоги під час ув'язнення.

Зокрема, заявник стверджував, що у період з 16 листопада 2005 р. до 20 липня 2006 р. він перебував в ізоляторі тимчасового утримання м. Сімферополь, у камері розміром 21 кв. м. з одним маленьким вікном, де було темно, а саме приміщення погано провітрювалося. За його словами, у камері не вистачало ліжок на всіх, ув'язнені не мали можливості гуляти надворі та були позбавлені можливості приймати душ.

Відповідно до інформації представника Уряду України, умови утримання заявника були належними.

Листом від 22 грудня 2005 р. прокуратура м. Сімферополь, у відповідь на скаргу заявника, повідомила його, що будівлю тюрми було зведено в 1977 р. і в ній не було передбачено двору чи ванної кімнати з душовою кабіною.

Відповідно до слів заявника, у червні 2004 р. під час перебування в камері Київського районного відділу міліції м. Сімферополь він захворів на туберкульоз.

У листопаді 2004 р., коли заявник перебував у досудовому ув'язненні, медкомісія встановила, що він хворий на СНІД (з 1997 р.), бронхіальний туберкульоз (з 2004 р.), хронічний гепатит та кандідоз. Комісія відзначила, що лікування, яке надавалося заявнику у тюрмі, було неефективним, у зв'язку з чим його було звільнено з-під арешту.

У лютому 2005 р. заявник отримав другу групу інвалідності. З лютого 2006 р. заявник почав скаржитися на оніміння ніг.

20 липня 2006 р. його перевели до СІЗО м. Сімферополь, де продовжили лікування.

З 11 серпня 2006 р. до 7 вересня 2006 р. заявник перебував у лікарні Дар'ївської виправної колонії № 10, де лікарі дійшли висновку, що необхідно переглянути засоби його лікування.

Пізніше у заявника встановили ще ряд серйозних захворювань.

З 14 березня до 21 грудня 2007 р. заявник перебував на лікуванні в лікарні Голопристанської виправної колонії № 7. У цей час він втратив здатність самостійно пересуватися через

загострення туберкульозу. Відповідно до повідомлення представника Уряду України, заявник відмовився від лікування.

6 червня 2007 р. медична комісія рекомендувала звільнити заявника достроково у зв'язку з погіршенням стану його здоров'я.

21 грудня 2007 р. заявник отримав першу групу інвалідності.

Рішення суду

Суд одностайно визнав порушення положень ст. 3 Конвенції і зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 7 тис. євро компенсації за нематеріальні збитки та 20 євро за судові витрати.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «“УКРАЇНА-ТЮМЕНЬ” проти України» (справедлива сатисфакція) від 20 травня 2010 року (заява № 22603/02)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF UKRAINE-TYUMEN v. UKRAINE (Just satisfaction) of 20 May 2010 (Application no. 22603/02)

Обставини справи

Заявником у справі є спільне російсько-українське акціонерне товариство «Україна-Тюмень», засноване у 1995 р.

22 листопада 2007 р. Європейський суд з прав людини ухвалив основне рішення у справі «“Україна-Тюмень” проти України» (заява № 22603/02)⁷, в якому:

– визнав порушення положень ст. 6 (1) Конвенції та ст. 1 Протоколу 1 до неї, на які скаржилося товариство-заявник;

– постановив відкласти ухвалення рішення щодо застосування ст. 41 Конвенції⁸ (оскільки товариство-заявник вимагало компенсації за матеріальний збиток, але не вказало суму, а також повернення будівлі, якої його позбавили);

⁷ Див. Реферативний огляд європейського права / За заг. ред. В.О. Зайчука. – Вип. 8. – К., 2007. – 92 с. – С. 53-54.

⁸ «Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову компенсацію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

– закликав сторони подати впродовж шести місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного письмові зауваження щодо оспорюваної будівлі та, зокрема, повідомити суд про досягнення будь-якої угоди, якщо така угода матиме місце.

У встановлений судом строк сторони не досягли жодної угоди щодо оспорюваної будівлі, подавши лише свої зауваження щодо застосування ст. 41 Конвенції.

2 листопада 2001 р. на загальних зборах товариства-заявника було ухвалено рішення про вилучення органів державної влади з числа його акціонерів та, як наслідок, – анулювання їх часток і зменшення статутного капіталу з 900 тис. до 153 тис. грн.

За даними товариства-заявника, значне зменшення статутного капіталу та неможливість використовувати оспорювану будівлю завдали шкоди його діяльності, внаслідок чого товариство-заявник припинило свою діяльність з травня 2004 р.

30 вересня 2006 р. експерти, найняті товариством-заявником, оцінили ринкову вартість оспорюваної будівлі у 7 млн 331 тис. 425 грн 20 коп. (близько 1 млн 98 тис. 20 євро).

31 серпня 2008 р. два інші експерти, також найняті товариством-заявником, змушені були оцінити будівлю лише ззовні, оскільки їм було відмовлено у вході. 16 вересня 2008 р. вони склали розширений звіт, у якому оцінили будівлю у 12 млн 711 тис. грн (близько 1 млн 815 тис. 430 євро), враховуючи її фактичний стан, місце розташування, існуючі можливості отримання прибутку від її використання, а також ринкову вартість аналогічних об'єктів нерухомості. Крім того, вони відзначили, що будівля не експлуатувалася принаймні з 1998 р., відтак потребує повної реконструкції.

22 вересня 2008 р. Київське міське Бюро технічної інвентаризації та реєстрації прав власності на об'єкти нерухомого майна надало на вимогу товариства-заявника експертний звіт, згідно з яким ринкова вартість оспорюваної будівлі станом на 27 лютого 2001 р. оцінювалася в 1 млн 656 тис. 999 грн (близько 334 тис. 696 євро), зазначивши також, що будівля не ремонтувалася з 1998 р.

24 вересня 2008 р. експерт провів перевірку рахунків товариства-заявника, в результаті якої, *inter alia*, встановив,

зокрема, інвентарну вартість будівлі станом на 1 січня 2001 р., а також суми, витрачені товариством-заявником на її ремонт та оренду. Враховуючи рівень інфляції за відповідний період, станом на 1 вересня 2008 р. експерт визначив ринкову вартість будівлі у сумі 3 млн 431 тис. 452 грн 53 коп. (близько 490 тис. 56 євро).

Рішення суду

Суд зобов'язав Україну виплатити товариству-заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 334 тис. 696 євро компенсації за матеріальні збитки та 4 тис. 800 євро за судові витрати.

Рішення Європейського суду з прав людини у справі «ОЛЕКСІЙ МИХАЙЛОВИЧ ЗАХАРКІН проти України» від 24 червня 2010 року (заява № 1727/04)

Judgment of the European Court of Human Rights in CASE OF OLEKSIY MYKHAYLOVYCH ZAKHARKIN of 24 June 2010 (Application no. 1727/04)

Заява про порушення положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, зокрема:

ст. 3 «Заборона катування»;

ст. 5 (1) і (3) «Право на свободу та особисту недоторканність».

Обставини справи

Заявник у справі – Олексій Михайлович Захаркін, 1979 р. н., на час подій, що мають відношення до справи, проживав у м. Калуш Івано-Франківської області.

17 травня 2003 р. заявник їхав на автомобілі з Івано-Франківська до Калуша і був зупинений працівниками міліції, оскільки останні отримали інформацію про те, що заявник (який був раніше засуджений за крадіжку), можливо, брав участь у пограбуваннях, які відбулись у цій місцевості. При обшуку автомобіля працівники міліції знайшли розвідний ключ, рукавички, два ручних ліхтарика, а також деякі інші речі. Крім того, за твердженням працівників міліції, вони знайшли в автомобілі та кишені заявника марихуану, але заявник це заперечував.

Після обшуку працівники міліції склали акт про адміністративний арешт заявника відповідно до ст. 44 та ст. 263 Кодексу про адміністративні правопорушення за зберігання наркотичних речовин у малих дозах, а також віддали розвідний ключ на експертизу на предмет того, чи міг він бути використаний для відкриття дверей у квартирі, в якій нещодавно сталося пограбування. Під час допиту заявник повідомив, що марихуана не належала йому, а була підкинута працівниками міліції, які його затримали. За словами заявника, у відповідь на це працівники міліції піддали його тортурам та погрожували вбити.

20 травня 2003 р., після того, як експерт підтвердив, що розвідний ключ був використаний для здійснення кількох пограбувань працівники міліції доставили заявника до слідчого, який 21 травня 2003 р. оформив затримання заявника як підозрюваного у кримінальній справі про пограбування. Заявник заперечував обвинувачення, і, за його словами, міліціонери у відповідь на це фізично знущалися над ним. За твердженнями заявника, його били, надягали на руки наручники, підвішували за руки на поперечку головою вниз, били по голові пластиковою пляшкою з водою, а по ногах – дерев'яною палицею, надягали йому на голову протигаз, наповнений рідиною (внаслідок чого він не міг дихати). Кілька разів заявник втрачав свідомість, і після зазначених знущань підписав зізнання у скоєнні пограбування.

Вночі 24 травня 2003 року заявник, перебуваючи у відділку міліції, порізав собі артеріальні судини на лівій руці. Заявника доставили до місцевої лікарні, а після надання відповідної медичної допомоги, звільнили.

26 травня 2003 р. офіцер медичної служби дослідив стан здоров'я заявника та склав медичний звіт. Відповідно до листа Прокуратури Івано-Франківської області від 16 жовтня 2003 року медичний звіт містив дані про те, що заявник (окрім порізу на лівій руці) мав численні тілесні ушкодження. Відповідно до обвинувачувального акту звіт містив твердження про те, що вказані тілесні ушкодження легкої тяжкості могли бути завдані тупими предметами близько п'яти днів до обстеження. 29 травня 2003 у заявника було виявлено депресивний суїцидальний розлад.

Після звільнення заявника з-під варти, він та його мати подавали численні скарги до правоохоронних органів, вимагаючи

притягнути міліціонерів до кримінальної відповідності. 21 липня 2003 року Прокуратура Івано-Франківська відмовила у відкритті кримінальної справи через брак доказів. Заявник оскаржив цю відмову у Прокуратурі Івано-Франківської області. 27 жовтня 2003 року вона скасувала рішення від 21 липня 2003 року на тій підставі, що обставини, за яких заявник зазнав тілесних ушкоджень не були досліджені належним чином.

15 грудня 2003 р. заявник звертався до Генеральної прокуратури у зв'язку із тим, що Прокуратура Івано-Франківська не може бути об'єктивною у справі, однак відповіді не отримав.

24 червня 2004 р. Прокуратура м. Калуш відмовила у порушенні кримінальних справ проти гр. Ю. та гр. В., працівників міліції, які, за твердженням заявника, вчинили злочин. 25 вересня 2004 р. заявнику також було відмовлено у порушенні кримінальних справ проти працівників міліції Ж., К. та Х. у Прокуратурі Івано-Франківської області через брак доказів на користь їх участі у зазначених злочинах.

Прокуратура Івано-Франківської області висунула обвинувачення двом працівникам міліції – А. (оперативний співробітник) та М. (начальник відділу місцевої міліції) за перевищення та зловживання повноваженнями, підробку документів та незаконний арешт заявника.

Протягом 3 листопада 2004 р. та 15 листопада 2006 р. судові засідання у міському суді відкладалися п'ять разів у зв'язку з неявкою прокурора, сім разів – на прохання прокурора та одного разу – через його відпустку.

18 липня 2007 р. міський суд провів засідання, в ході якого постановив, що розслідування було проведено поверхово та неадекватно. Суд зазначив, що рішення про відмову у порушенні кримінальної справи проти інших міліціонерів є необґрунтованим, передав справу на подальше розслідування із залученням інших міліціонерів для впізнання заявником. Крім того, суд постановив допитати їх, зазначив, що конфлікт був саме між ними та заявником, що алібі обвинуваченого М. підтверджене, що свідчення заявника про спосіб його катування є суперечливими.

24 вересня 2007 року Апеляційний суд Івано-Франківської області підтримав рішення від 18 липня 2007 року, зазначивши

серед іншого, що суперечливі свідчення заявника повинні бути ретельно перевірені. Після проведеного додаткового розслідування щодо А. та М., їх справи розглядалися міським судом, відправлялись до додаткове розслідування до прокуратури. Згодом міським судом було прийнято рішення про визнання А. винним, а справу М. було відправлено на додаткове розслідування. 15 вересня 2009 року Апеляційний суд Івано-Франківська скасував рішення про визнання А. винним. Розслідування у справі щодо А. та М. триває і досі.

Рішення суду

Суд визнав порушення положень ст. 3 5 (1), 5 (3) Конвенції та зобов'язав Україну виплатити заявнику впродовж трьох місяців із дати набуття цим Рішенням статусу офіційного 10 тис. євро компенсації за нематеріальні збитки.

Суддя Калайд'єва висловила окрему думку про те, що заявник не надав достатніх доказів того, що його піддавали тортурам, а заявив лише про жорстоке поводження, підтверджуючи це слідами від травм. Однак, існує можливість того, що при явно неналежному розслідуванні справи за скаргою заявника місцевими органами, Суд може потрапити у ситуацію, коли докази відсутні саме у зв'язку із цією обставиною. Таким чином, на її думку, буде неможливо ретельно дослідити вкрай серйозну скаргу або доведеться взагалі звільнити Уряд України від звинувачень.

Шокуючим є те, що незважаючи на очевидний висновок органів слідства про те, що офіцер М. віддавав накази піддавати заявника тортурам, ані йому, ані іншим працівникам міліції, що виконували відповідні накази, не було пред'явлено обвинувачень у тортурах, що передбачено ст. 27 Кримінального кодексу.

У подальшому (протягом семи років) розслідування також не проводилося належним чином. За таких умов, на думку судді Калайд'євої, можлива жертва тортур залишатиметься і надалі приниженою тим фактом, що явна відмова від проведення належного розслідування завадила Суду ретельно розглянути справу і обмежила його роль у розгляді обставин справи.

IV. РОЗВИТОК ДОКТРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Щодо прийняття нового Візового кодексу ЄС

EU relaxes rules on short-stay visas (06.04.2010, EUobserver)

ЄС спростив візові правила для людей, які в'їжджають до Шенгенської безвізової зони. Згідно з положеннями нового кодексу, що набрав чинності 5 квітня ц. р., рішення про видачу короткострокової Шенгенської візи має прийматися не пізніше, ніж через 15 днів після звернення відповідної особи до консульської установи. Зокрема, для Білорусі діти віком від 6 до 12 років мають сплачувати візовий збір у 35 євро замість стандартних 60 євро, тоді як молодь віком до 25 років не сплачує за візу, якщо їх перебування у Шенгенській зоні фінансуватимуть неурядові організації.

Новоухвалений акт також передбачає спрощення процедури видачі мультівіз для водіїв вантажівок. Приєднання до ЄС та Шенгенської зони таких колишніх комуністичних країн, як Литва, Польща і Словаччина створило проблеми для громадян сусідніх країн, для яких в один день повністю змінився візовий режим на кордонах із цими країнами. Водночас Молдова, Росія і Україна підписали угоди про спрощення візового режиму з ЄС, які на папері пропонують кращі умови, ніж новий Візовий кодекс.

Крім того, новий Візовий кодекс рекомендує звільнити від візового збору молодь та дипломатів, проте ця норма не є обов'язковою. Кодекс також передбачає спільний перелік підстав для відмови у видачі візи, що застосовуватиметься з квітня 2011 р. Але окремі держави-члени продовжуватимуть запровадження національних норм щодо довгострокових віз тривалістю понад 90 днів.

Зараз до Шенгенської зони входять 22 країни ЄС, а також Ісландія, Норвегія і Швейцарія; минулого року було видано 10,4 млн короткострокових віз. Ірландія та Сполучене Королівство скористалися своїм «правом на неучасть» у Шенгенському просторі, тоді як Болгарія, Кіпр та Румунія досі очікують на приєднання.

Візовий кодекс також окреслив нову роль закордонних делегацій ЄС, повноваження яких збільшилися згідно з Лісабонським договором. Очікується, що делегації

«відіграватимуть координаційну роль» у забезпеченні дотримання положень цього документа консульськими установами країн ЄС у третіх країнах.

Щодо розвитку відносин між Україною і ЄС

EU Official Says Ukraine Association Talks At Crucial Juncture (08.04.2010, Radio Free Europe)

За інформацією Інтернет-порталу «Радіо Свобода», один із очільників ЄС заявив, що цілком можливо завершити переговори щодо укладення Договору про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у наступні півроку чи рік.

Заступник керівника департаменту із зовнішніх відносин Європейської Комісії Уго Мінгареллі окреслив потенційні труднощі цього процесу. По-перше, нова адміністрація Президента В. Януковича має чітко визначити свою позицію; по-друге, всередині самого ЄС існують суперечності з ключових питань щодо його найближчих сусідів. У. Мінгареллі підкреслив: «Якщо українська сторона продовжуватиме працювати у тому самому напрямі, що й останні три роки, ми сподіваємося, що переговори можна буде завершити у наступні 12 місяців».

Відзначається, що подібний розвиток подій означатиме подальше розширення ЄС. В іншому випадку цілком можливо, що Україна опиниться у ситуації політичної та економічної невизначеності. Наразі все залежить від Києва. ЄС позитивно оцінив те, що перший офіційний візит у статусі Президента України В. Янукович здійснив до Брюсселя та призначив на посади віце-прем'єр-міністрів, відповідальних за євроінтеграцію, людей «знаних та професійних».

На думку У. Мінгареллі, між Україною та ЄС залишаються невирішеними три ключові питання, що стосуються: перспектив вступу України до ЄС, вирішення питання щодо вільного пересування осіб (запровадження безвізового режиму), а також положення договору про територіальну цілісність та суверенітет України. Перш за все Україна має розуміти, що ЄС не має наміру гарантувати безпеку будь-кому зі своїх партнерів. ЄС повинен визначитися щодо можливості приєднання України до спільноти, адже має бути наявність згоди всіх 27 держав-членів. Водночас

окремі держави-члени налаштовані проти скасування візового режиму між Україною та ЄС, оскільки їх непокоїть намір України приєднатися до торговельного союзу з Росією, Казахстаном та Білоруссю.

Польське агентство новин «ONET.pl» також оприлюднило на своїй Інтернет-сторінці основні положення експозе міністра закордонних справ Республіки Польща Радослава Сікорського, виголошеного у Сеймі РП. Зокрема, польський міністр відзначив, що наразі пріоритетом зовнішньої політики Польщі є підготовка до польського головування в ЄС. У цьому контексті увагу буде зосереджено на засадах демократії та прав людини.

У своєму повідомленні Р. Сікорський, зокрема, наголосив, що Україна склала важливий іспит на відповідність нормам демократії. На його думку, останні президентські вибори в Україні продемонстрували, як швидко дозріває українське громадянське суспільство. «Маємо надію, – підкреслив він, – що український політиком скерує Україну на шлях прискореної модернізації держави та економіки, а також, що вона підтвердить свій проєвропейський вибір, імплементуючи проекти Східного Партнерства».

Глава МЗС Польщі також висловив надію, що Україна, прагнучи до інституціоналізованої Європи, збереже хороші відносини та співробітництво з сусідніми державами. Він підкреслив: «Як і дотепер, Польща залишиться адвокатом українських справ, якщо Україна цього забажає».

З огляду на «втому від розширення» деяких держав – членів ЄС, що може перетворитися на фактор дезорієнтації та відштовхування від ЄС її країн-сусідів, зокрема Туреччини та України, Р. Сікорський звернув увагу на необхідність підтримки їх євроінтеграційних очікувань і особливе значення переговорів про асоціацію.

У цьому аспекті Польща прагнутиме лібералізації умов пересування осіб між державами – членами ЄС та його східними сусідами. Йдеться про розробку стратегічних планів щодо безвізового режиму між ЄС та його сусідами.

Водночас Р. Сікорський сформулював основні напрями діяльності Польщі під час головування в ЄС:

- переговори про Багаторічні фінансові рамки – бюджет ЄС на наступні 7 років;
- внутрішній ринок – нові способи поживлення економічного зростання після кризи;
- відносини з країнами Східної Європи;
- енергетична політика ЄС;
- спільна політика безпеки та оборони.

Забезпечення мовних прав у суді піде на користь правосуддю

Language rights in court mean good justice, not cheap justice (14.06.2010, EurActive)

Європейський Парламент повинен незабаром ухвалити директиву про надання всім громадянам Європейського Союзу права на усний та письмовий переклад під час допиту поліцією чи притягнення їх до судової відповідальності в іншій країні, з мови якою вони не володіють, на рідну мову. Директива згодом може набрати чинності, оскільки її вже підтримала Рада міністрів ЄС.

Член Європейського Парламенту Сара Лудфорд відзначила: «Це справді перша й історична подія. Запізно, але все ж це перший захід ЄС, спрямований на забезпечення права громадян ЄС на справедливий судовий розгляд відповідно до Європейського ордеру на арешт і перший проект у галузі європейського кримінального законодавства, представлений на обговорення членам Європейського Парламенту, а не лише для розгляду міністрами на національному рівні».

Вона також підкреслила: «Держави-члени занепокоєні вартістю [перекладів], однак дешеве правосуддя дорого обходиться апеляціями, неможливістю прийняти рішення та втратою репутації. Якщо ми хочемо ловити злочинців, нам потрібне відповідне правосуддя».

Німецькі ліберали запропонували Європейському Парламенту ввести заборону на носіння паранджі в Європі

Top German Liberal in EU parliament wants Europe-wide burqa ban (03.05.2010)

Першою країною, яка внесла на розгляд національного парламенту законопроект про заборону носіння паранджі в

громадських місцях, була Бельгія. Відповідно до законопроекту носіння так званої бурки або нікабу – двох форм традиційного мусульманського одягу, що повністю закриває тіло та обличчя жінок, у громадських місцях буде каратися штрафом та навіть загрожуватиме ув'язненням.

Прихильники ідеї заборони виходять із того, що всіх людей необхідно розпізнавати і обличчя не слід закривати, якщо цього не вимагає специфіка роботи або під час святкувань, наприклад, маскараду.

Водночас багато-хто вважає, що заборона носити бурку стане «чітким сигналом для ісламістів», оскільки такий одяг носять представниці найбільш радикальних мусульманських угруповань.

Також наголошується на тому, що законопроект порушуватиме одне з основоположних прав людини – право вибору. Багато жінок носять паранджу з власної волі і подібна заборона призведе лише до їх більшої ізоляції.

Подібний законопроект вносився на розгляд у Франції, де ідея, щоб обличчя не приховувалося в таких громадських місцях, як школи, лікарні та суди, у першу чергу, виникла з міркувань безпеки. Однак, повна заборона носіння паранджі суперечитиме Конституції Франції, тому її поки що не було прийнято, хоча прозвучала пропозиція часткової заборони.

Між тим німецькі ліберали на початку травня виступили з пропозицією ухвалити заборону носити бурку на європейському рівні.

Зокрема, Сільва Кох-Мерін, голова Вільної демократичної партії, зазначила, що хотіла б бачити таку заборону як у Німеччині, так і в Європі в цілому: «Бурка – це значний утиск прав жінок. Це ніби мобільна в'язниця». Крім того, депутат Європейського Парламенту наголосила, що у свободи повинні бути межі.

Науково-практичне видання

РЕФЕРАТИВНИЙ ОГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Випуск 18

*За загальною редакцією В. О. Зайчука,
Керівника Апарату Верховної Ради України,
академіка АПН України*

Випуск підготували:

Копиленко О. Л. (керівник), Зайчук О. В.,
Алямкін Р. В., Висоцький В. О., Ворошилова І. В., Горькавий С. С.,
Журавський В. С., Коптєва О. О., Кулько А. В., Мовчан Ю. В.

Відповідальний за випуск

Білоусов Л. В.

Редактор

Мищак І. М.

Підписано до друку 20.09.2010.

Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Ум. друк. арк. 6,31. Обл.-вид. арк. 5,03.

Оригінал-макет підготовлено в
Інституті законодавства Верховної Ради України
04053, м. Київ, пров. Несторівський, 4.